

ECITABU CA KABIRHI C'ABÂMI Enshokolesi

Eci citabu ciyûshwîre oku myanzi y'oburhegesi omu Israheli. Cirhangirire oku mango g'omulêbi Eliya. Omu cigabi cizinda c'ecitabu ca kabirhi c'abâmi, barhushambâlira kurhi mwâmi w'e Babeli ababaliraga Yoyakini, mwâmi w'Abayuda; amukûla omu mpamikwa. Nyamuzinda ye langaliza abantu okubakûla omu bujâ, okubacungula.

2 Bâmi

1. Yûda n'Israheli kuhika oku bujâ bwa Samâriya: cigabi 1, 1—17, 41
2. Yûda kuhika oku bujâ bwa Yeruzalemu: cigabi 18, 1—25, 30

I. Omulêbi Eliya

Omulêbi Eliya

¹ Mowabu anacigomera Israheli erhi Ahabu abâ amâfâ.

² Akhaziyasi ahona oku idirisha lyâli liyûbake bunya lushangi, oku nyumpa yâge e Samâriya ale-mala bwenêne. Arhuma entumwa anacizibwîra erhi: «Mugende mujindôkeza Baal-Zebub, nyamuzinda w'obwîhambi w'Ekroni* erhi nankacintumwa eyi ndwâla».

* **1:2 1, 2** Baal-Zebub: muguma mwa balya ba-nyamuzinda b'obwîhambi Abayahudi bakagiharâmya erhi bagomera Nyakasane w'okuli.

3 Ci konene malahika wa Nyakasane anacibwîra Eliya w'e Tishibiti erhi: «Kanya washimânana mweshi na entumwa z'omwâmi w'e Samâriya, ozibwîre ntyâla erhi: Ka ntà Nyamuzinda ocibà omu Israheli obo mukola mwagend'idôsa Baal-Zebub nyamuzinda w'obwîhambi w'Ekroni?

4 “Co cirhumire Nyakasane aderha ntyâla: Eyôla ncingo washoneragako orhabungulukekwo, okunali wafà”». Eliya anacigenda.

5 Entumwa zashubiyisha zihindamusire zaja emunda mwâmi Akhaziyasi ali, anacizidosa erhi: «Okûla kugaluka kwinyu kuli kuderha kurhi?».

6 Banacimushuza mpu: «Omuntu amarhushimâna omu njira amarhubwîra erhi: Mugaluke mushubire emunda mwâmi wamurhumaga ali mujimubwîra erhi: Nyakasane adesire ntyâla: Ka omu Israheli murhacibà Nyamuzinda obwôla okola wâge ndidôsa Baal-Zebub w'Ekroni?».

7 Mwâmi anacibadôsa erhi: «oyôla muntu wamushimanaga anamubwîra ebyôla binwa kurhi anali ashushire?»

8 Banacimushuza mpu :«oyôla muntu anali ayambîrhe ecishûli c'amôya erhi ashwêkîre n'omukaba ecibunu». Okubundi anaciderha erhi: «Ali Eliya w'e Tishibiti».

9 Anacirhuma emunda ali omurhambo w'abantu makumi arhanu haguma n'abantu bâge mpu bajè emunda Eliya alamire oku ntongo mpu bagendimubwîra mpu: «Wâni muntu wa Nyamuzinda, mwâmi adesire mpu oyandagale»!

10 Eliya anacishuza olya warhambulaga omurhwe gwa bantu makumi arhanu erhi: «Akabà ndi muntu wa Nyamuzinda, omuliro gurhangibunguluka emalunga gukumalire n'omurhwe gwâwe gwa bantu makumi arhanu». Omuliro gwanacibunguluka e malunga gwanacimalîra balya bantu, omurhambo n'engabo yâge.

11 Mwâmi arhuma owundi warhambulaga makumi arhanu n'engabo yâge, naye anacijà emunda Eliya ali anacimubwîra erhi: «We muntu wa Nyamuzinda, mwâmi adesire mpu: Oyandagale duba»!

12 Eliya anacishuza erhi: «Akabà ndi muntu wa Nyamuzinda omuliro gurhangibunguluka e malunga gukumalire we n'engabo yâwe»! Omuliro gwanacibunguluka e malunga gwanacimalîra olya muntu boshi na balya bantu bâge makumi arhanu.

13 Kandi mwâmi anacirhuma owundi murhambo wa bantu makumi arhanu boshi n'engabo yâge. Olya murhambo wa kasharhu anacisôka na erhi ahika afukama embere za Eliya anacimubwirha erhi: «Muntu wa Nyamuzinda! Mâshi akalamo kâni na akalamo ka abâla bantu bâni okalange!

14 “Kali omuliro gwahonyire emalunga gwanacimalîra abarhambo bombi na engabo yâbo; lêro akalamo kâni karhone omu masù gâwe.”»

15 Malahika wa Nyakasane anacibwîra Eliya erhi: «Obunguluke mweshi naye orhamuyôbohaga». Eliya anacibunguluka lêro boshi naye anacijà emunda mwâmi ali.

¹⁶ Amubwîra, erhi: «Nyakasane adesire ntyâla: Ebwa kubà warhumire entumwa emwa Baal-Zebub w'Ekroni - nka kulya omu Israheli murhabà Nyamuzinda wankadôsize, co cirhumire okwôla ncingo washoneraga orhakubunguluke, ci okunali wafà»!

¹⁷ Akhaziyasi anacifà nk'oku Eliya anaderhaga akanwa ka Nyakasane, omu lumuna Yoramu - bulya arhali agwêrhe murhabana - anaciyîma ahâli hâge, omu mwâka gwa kabiri kurhenga Yoramu mwene Yozafati ali mwâmi e Yûda.

¹⁸ Ebisigîre oku bijiro bya Akhaziyasi, oku ajiraga, okwôla ka kurhali kuyandike omu citabu c'Empiriri z'abâmi b'omu Israheli?

VI. Amango ga Elisha'

2

Eliya ahêkwa omu malunga. Elisha' ajà ahâli hâge

¹ Erhi Nyakasane asôkana Eliya omu mpûsi ya kalemêra, agôla mango Eliya ali omu njira y'okuja e Gilgali boshi na Elisha'*

² Eliya anacibwîra Elisha', erhi: «Obêre ahâla kwo nkuhûnyire, bulya Nyakasane antumire cingana e Beteli». Elisha anacishuza erhi: «Alame Nyakasane, gulame n'omûka gwâwe! ntakuleke!» Banaciyandagalira e Beteli.

³ Abalêbi babaga aha Beteli† banacibwîra Elisha' mpu: «Ka omanyirire oku ene Nyakasane

* **2:1 2, 1** Elisha', lyo izîno liyêgîre olulimi lwâge eryo; cigereki n'enfarasê byamuhindwîre Elizeo † **2:3 2, 3** Abalêbi b'e Beteli balama haguma cikwône Eliya yêhe alama yêne.

agendana nawinyu akugezaye ah'irhwe?» Anacishuza erhi: «Nâni nkumanyire ci muhulike!».

⁴ Eliya anacibwîra Elisha' erhi: «Obêre ahâla kwo nkuhûnyire, bulya Nyakasane antumire e Yeriko». Anacishuza erhi: «Alame Nyakasane, gulame n'omûka gwâwe ntakuleke! Banacihika e Yeriko».

⁵ Abalêbi bali aha Yeriko banacijà emunda Elisha' ali banacimubwîra mpu: «Ka omanyire oku ene Nyamubâho agendana nawinyu akugezeyeye aha irhwe»? Anacishuza erhi: «Nkumanyire nâni ci muhulike»!

⁶ Eliya anacimubwîra erhi: «Obêre aha kwo nkuhûnyire bulya Nyakasane antumire oku Yordani. Anacimushuza erhi: Alame Nyakasane, gulame n'omûka gwâwe! ntakuleke»; banacigenda oku banali babiri.

⁷ Balêbi makumi arhanu bacinyabuguma, banaciyisha bayimanga kulî buzira kubayegêra; nabo oku bali babiri bayimanga eburhambi bwa Yordani.

⁸ Okubundi Eliya ayanka ecishûli câge acibungabunga, acîrhimba oku mîshi, amîshi ganacicîgabamwo bihimbi bibiri, idako n'enyanya, bombi banaciyikira burhajoma.

⁹ Erhi babà bamâyikira Eliya anacibwîra Elisha' erhi: «Hûna ngasi ecikukwânîne okujira kuli we, oku ntacikunyagwa». Elisha' anacishuza erhi: «Mbone ecihimbi ca kabiri c'omûka gwâwe»!

¹⁰ Eliya anacimushuza erhi: «Wamahûna akantu kazibu. Okayishinangîra hano banyehûkana embere zâwe, wanabona okwôla,

n'akabà arhali ntyo, kwo kuderha oku nanga».

¹¹ Banacijà balambagira banashambâla, caligumiza babona engâlè y'omuliro n'enfarasi z'omuliro: zababerûla ngasi muguma olwâge lunda, Eliya anacihêkwa emalunga omu karhî k'empûsi ya kalemêra.

¹² Elisha' abona ebyo byoshi ahamagala erhi: «Larha! Larha! Ngâlè y'Israheli n'abasirika bâyo!». Ahôla azimêra arhacimushishaga omu isû. Anaciyanka emyambalo yâge anaciy-isharhangula mwo mpande ibiri.

¹³ Anacilengeza ecishûli ca Eliya erhi anacile-sirage. Okubundi ahika oku burhambi bwa Yordani; abwârhalà oku cikunguzo.

¹⁴ Ayanka cirya cishûli Eliya àsigaga, acishûrha oku mîshi anaciderha erhi: «Mâshi ngahi Nyakasane Nyamuzinda wa Eliya ali?» Anacishûrha oku mîshi, nago gacigabamwo kabiri gajà olunda n'olundi, Elisha' ayikira.

¹⁵ Abalêbi bamulangîra, banaciderha mpu: «Omûka gwa Eliya gukola guli kuli Elisha'». Bakanya bajà emunda ali; bafukama bayûnamiriza embere zâge. Banacimubwîra mpu:

¹⁶ «Lolà oku omu barhumisi bâwe muli bantu makumi arhanu ba burhwâli, obarhume bagendilonza nawinyu. Ankabà ene omûka gwa Nyakasane gubà gwamamuyêhûkana, gwajirimukwêba kuli ntondo nguma, nîsi erhi omu kabanda». Anacibashuza erhi: «Murharhumaga yo ndi».

¹⁷ Ci bamushimbulula bamusêza bwenêne, anacibabwîra erhi: «Rhumagiyo». Banacirhuma bantu makumi arhanu bajà bafukula Eliya, nsiku

isharhu zoshi buzira kumubona.

¹⁸ Erhi bagaluka emunda Elisha' ali, bulya agôla mango goshi erhi anali aha Yeriko anacibabwîra erhi: «Ka ntali erhi namubwîzire nti murhagendaga?»

Ebisômerîne bibiri bya Elisha'

¹⁹ Abantu b'omu lugo banacibwîra Elisha' mpu: «Olu lugo luli ahâli hinjà nk'oku nahamwîrhu anabwîne; ci konene amîshi‡ gabà mabî na ecihugo cilibuzibwe n'okumoma».

²⁰ Anacibabwîra erhi: «Nderheragi embêhe mpyâhya, muhirekwo omunyu». Banaciyisha bamudwîrhîreyo.

²¹ Anacijà aha nshôko y'amîshi, anacikwêbamwo gulya munyu, anaciderha erhi: «Nyakasane adesire ntyâla: "Ofumye agâla mîshi irhondo murhacirhengaga oli olufû oli n'okumoma"».

²² Galya mîshi ganacifuma erya ndwâla kuhika na buno nka kulya Elisha' anaderhaga.

²³ Anacirhenga eyôla munda asôkera e Beteli; ago mango ali omu njira asôka, abânarhabana banacirhenga omu lugo barhondêra bamushekera; bakaderha mpu: «Sôka luhala, sôka luhala!»

²⁴ Ayêrekera emunda bali abalola abahehêrera okw'izîno Iya NyakasaneŠ. Lêro nsimba ibiri zarhenga omu muzirhu zashanshanyula makumi anni na babiri muli balya bânarhabana.

‡ **2:19 2, 19** Ago mîshi mabî gali omu cihugo, gakagirhuma abantu n'ebintu byakamoma. **Š 2:24 2, 24** Omujà-bugo arhashekerwa bulya Nyamuzinda ali haguma naye. Amagulu gâge ci ebinwa biri bya Nyamuzinda. Okamushekera erhi Nyamuzinda oshekire. Yêne akubone.

²⁵ Kurhenga ahôla ayinamukira oku ntongo ya Karmeli, anacirhengakwo ajà e Samâriya.

3

Yoramu mwâmi w'Israheli (852-841)

¹ Yoramu mugala wa Ahabu abà mwâmi w'Israheli aha Samâriya erhi Yozafati ageza myâka ikumi ali mwâmi w'e Yûda; ayûsize myâka ikumi n'ibiri ali mwâmi.

² Ajira ebigalugalu embere za Nyakasane ci konene arhali ak'îshe na nina, bulya ashâbire omunâra îshe ali ayûbakire Baali.

³ Ci konene naye ashâya muli birya byâha Yerobwâmi mwene Nebati ahebagamwo Israheli arhanabirhengagamwo.

Israheli na Yûda bacîhindulira Mowabu

⁴ Mesha mwâmi w'e Mowabu ali agwêrhe amasò gâge anakazâgihongera mwâmi w'Israheli empongo ya bâna-buzi bihumbi igana na ngand-abuzi bihumbi igana zirya z'ebishamvu.

⁵ Erhi Ahabu afà olya mwâmi w'e Mowabu agomera omwâmi w'Israheli.

⁶ Mwâmi Yorami anacirhenga e Samâriya, alalula engabo yâge y'Israheli.

⁷ Okubundi akanya, anacirhumiza emunda Yozafati ali mpu bâge ndimubwîra erhi: «Omwâmi w'e Mowabu anagomire, ka wayisha rhugendilwîsa Mowabu rhwembi? Yozafati mwâmi w'e Yûda anacishuza erhi: Nyishire onkolêse nk'oku wankanacikolêsa wênene, n'olubaga lwâni nk'oku wa nkakolêsa olubaga lwâwe, enfarasi zâni nka enfarasi zâwe».

⁸ Anacimudôsa erhi: «Njira ehi rhwayina-mukamwo?» Anacishuza erhi: «Omu njira eri omw'irungu ly'Edomu».

⁹ Omwâmi w'Israheli, omwâmi w'e Yûda n'omwâmi w'e Edomu, balîkûla. Erhi bajira nsiku nda bajà barhandanya omw'irungu, amîshi gabulikana oku kunywêsa engabo n'ebintu byâli bibakulikire.

¹⁰ Okubundi mwâmi w'Israheli anaciderha erhi: Mâshi yâga wee! Kali Nyakasane anaham-agirage abâla bâmi oku banali basharhu mpu agendibahira omu maboko ga Mowabu?

¹¹ Ci mwâmi w'e Yûda adôsa erhi: «Ka ntà mulêbi wa Nyakasane wankahasha oku rhudôkeza Nyakasane»? Muntu muguma omu barhumisi b'omwâmi w'Israheli anacishuza aderha erhi: «Eno munda ebà Elisha' mwene Shafati ye wakazâgidubulira amîshi omu nfune za Eliya».

¹² Yozafati anaciderha erhi: «Kanwa ka Nyakasane kali muli ye».

Omwâmi w'Israheli Yozafati, omwâmi w'e Yûda n'omwâmi w'Edomu, banaciyandagala bajà emunda ali.

¹³ Elisha' anacibwîra mwâmi w'Israheli erhi: «Bici kuli nie na nâwe? Kanya oje emw'abalêbi ba sho n'abà nyoko». Mwâmi w'Israheli anacishuza erhi: «Nanga bulya Nyakasane anahamagîre abâla bâmi basharhu mpu abahâne emwa Mowabu»,

¹⁴ Elisha' anacishuza erhi: «Alame Nyakasane oyu nyimangîre embere zâge! Nka ntali mbabalire Yozafati, mwâmi w'e Yûda, ntankakushibirîre ntankanakulozirekwo.

15 “Ci ndêrheraga buno omuzihi w’olulanga.”. Na, erhi oyôla muzihi abà akola adwîrhe aziha, okuboko kwa Nyakasane kwamujakwo

16 anaciderha erhi: «Nyakasane amâderha ntya: Muhumbe emînamîna mwa cino cidekêra».

17 Bulya kwo Nyamuzinda adesire ntyâla: «Murhabone empûsi murhabone n’enkuba, ci konene omu bululi bw’ecîra cidêkêra mwayunjula mîshi, mwakazinywa mwenene n’engabo yinyu n’ebintu binyu.

18 “Ci konene ebyo biciri bisungunu omu masù ga Nyakasane, oku lw’ene amuhà Mowabu mugwârhe omu maboko ginyu”.

19 “Muhongole ebishagala bizibu n’omu ngasi lugo mukudule ngasi mirhi enali ya bunguke, mufûnike ngasi iriba ly’amîshi musherêze ngasi mashwa minjà omu kuhiramwo amabuye”.

20 Lêro, sêzi gala mango banahâna enterekêro, babona amîshi gayisha gahulula garhenga olunda lw’e Edomu, ecihugo canaciyunjula mîshi.

21 Ci kône erhi Mowabu ayumva oku abâmi bayishire okumurhêra, balya boshi banalikola bashashire okulwa amatumu bashûbûzibwa, bagen-ditwa icumbi oku lubibi.

22 Banacizûka lubungubungu, n’erhi izûba lishoshôka erya ngabo ya Mowabu yabona amîshi goshi gakola gashusha omukò.

23 Banaciderha mpu: «Mukò ogûla! mpu balya bâmi bamaline, bayîrhîne bônene na bône, Mowabu kanya buno ogendihâha».

24 Banaciyisha balibirhire ebwa cihando ca bene Israheli, bene Israheli bashagamuka bahima okurhasâgiboneka, bene Mowabu bakûla

omulindi ba bayâka. Bayisha bayegera banajà bahima bene Mowabu.

²⁵ Bashâba ebishagala n'omu mashwa minjà ngasi muguma akabandamwo ibuye kuhika bagafûnika, bafuka amaliba goshi g'amîshi, bahongola emirhi y'amalehe yoshi ciru harhasigalaga agarhali mabuye gônene kurhenga aha Kiri-Harasheti, ababanda amabuye, bali erhi baluzongolosire banalurhindibuzize.

²⁶ Omwâmi w'e Mowa bu erhi abona oku amahimwa omu ntambala ayanka bantu magana gali nda, bantu bikubagirwa omu ngabo yâge boshi bayômwîre engôrho zâbo, balonza okucîhà enjira olunda omwâmi we Edomu ali ci bayabirwa.

²⁷ Anaciyanka omugala yo yali nfula, ye wankayîmire omu byâge, amuniga akola amurherekêra kulya lukûta. Bene Israheli erhi babona kulya bashologorhwa, bamuleka bacîshubirira omu cihugo câbo.

4

Amavurha g'omukana

¹ Mukazi muguma wa mwene wâbo abalêbi, anaciyâkûza Elisha' anacimubwîra erhi: «Omurhumisi wâwe ibanie âfire, orhanahabiri oku ali muntu orhînya Nyakasane, ci konene owalimubîsize ebirugu anayîshire arhôla abâna bâni bombi amabahêka bujâ».

² Elisha' anacimudôsa erhi: «Kurhigi nankashikujirira? Ombwîre bici ogwêrhe omu mwâwe»? Nyamukazi anacishuza erhi:

«Mwambalikazi wâwe arhagwêrhi kantu aha nyuma ly'amavurha nkazicîshîga».

³ Elisha' anacimubwîra erhi: «Okanye oje wahûna abandi oku bulungu bwâwe boshi orhulugu rhulya rhurhalimwo cici olêrhe mwandu.

⁴ Hano ohika eka onajè omu mwâwe n'abâna bâwe, wanayigala olumvi; kandi wanarhondêra okudubulira kwa galya mavurha gâwe omu ngasi kalugu, n'akankayunjula wanakahira eburhambi».

⁵ Nyamukazi anacikanya anacijà omu mwâge n'abâna bâge, anaciyigala olumvi, bakazimuhêreza ngasi kalugu naye anabulagiramwo.

⁶ Erhi rhulya rhulugu rhoshi rhubà rhwamayunjula, anacibwîra omugala erhi: «Ompâge akandi». Naye anacimushuza erhi; «Ntâko kaci-hali».

⁷ Nyamukazi akanya agendibwîra olya muntu wa Nyamuzinda, naye anacimubwîra erhi: «Okanyagye ojiguza agôla mavurha olyûlemwo omwenda gwâwe, kandi we n'abâna bâwe wanalama n'agasigîre.»

Elisha' afûla mugala w'omu-Sunamiti

⁸ Lusiku luguma Elisha' anacigera e Shunemi, eyôla munda yâbâga omukazi w'omuhirhi, nyamukazi anacimusêza mpu ajirya aha mwâge; na ngasi mango erhi acigeraga anajiliraho.

⁹ Nyamukazi anacibwîra îba erhi: «Nabwîne oku oyûla muntu okaziyôrha agera hano abà muntu wa Nyamuzinda.

10 Ojire rhumuyûbakire iruli rhuhiiremwo encingo, amêza, entebe n'itara na ntyo anahashikâgwîshiramwo amango amâjà hano mwîrhu».

11 Lusiku luguma Elisha' anayisha, anacisôkera omu iruli lyâge anacigwîshiramwo.

12 Okubundi anacibwîra omwambali Gehazi erhi: «Ompamagalire oyôla mukazi w'omusunamiti». Gehazi anacimuhamagala, naye nyamukazi anaciyisha emunda ali.

13 Elisha' anacibwîra Gehazi erhi: omubwîrage ntyâla: erhi, «Alà oku warhujirîre aminjà nk'oku onahashire koshi, kurhi obwîne rhwankakujirira? Ka rhugend'ikusengerera emunda mwâmi ali nîsi erhi emw'omukulu w'abasirika»? Nyamukazi anacishuza erhi: «Niono ncîbêrîre haguma na bene wîrhu».

14 Elisha' anaderha erhi kurhi rhwankamu-jirira wâni! Gehazi anacishuza erhi: Ci arhajira mwânarhabana n'ibà oyûla okola mushosi.

15 Elisha' aderha, erhi: «Hamagala ye.» Omwambali anacimuhamagala; naye nyamukazi anaciyisha ayimanga aha muhango.

16 Elisha' anacimubwîra erhi: «Mwâka irhondo nka buno erhi obagalire omwânarhabana». Nyamukazi anacishuza erhi: «Nanga mâshi yâgirwa we muntu wa Nyamuzinda orhantebe, orhashundule mwambalikazi wâwe».

17 Nyamukazi anacirhôla izîmi, anaciburha omwânarhabana omu mwâka gwakulikiraga galya mango gônene Elisha' anamulaganyagya.

18 Olya mwâna anacikula. Lusiku luguma akanya ashimâna îshe emunda bakazâgisârûla emburho.

19 Anacibwîra îshe erhi: «Namâfà n'irhwe, namâfà n'irhwe!» Îshe anacibwîra omwambali erhi: «Hekaye emunda nina ali».

20 Olya murhumisi anaciyanka olya mwâna anacimuhêka emunda nina ali, nina anacimubagalira kuhika gala mango izûba lijà omu nkuba karhî, okubundi arhengamwo omûka.

21 Nyamukazi anacisôka ajimugwîshiza kw'erya ncingo y'omuntu wa Nyakasane, anacimuyigalira mulya anahuluka.

22 Anaciyâkûza ibà anaciderha erhi: «Mâshi nkuhûnyire ontumire muntu muguma muli abâla barhumisi, andêrhere na ndogomi nguma, nalibirhira dubaduba emunda omuntu wa Nyamuzinda ali mbuligaluka».

23 Ibà anacimushuza erhi carhuma wajà emunda ali ene? «Garhali mango ga mwêzi muhyâhya nîsi erhi olwa Sabato». Nyamukazi anacishuza erhi: Murhûla!

24 Erhi babà bamashumika erya ndogomi, nyamukazi anacibwîra omwambali erhi: «Okanye olibirhe, orhananyimanzagya oku niene ntacikubwîrakwo».

25 Akanya ajà emunda omuntu wa Nyamuzinda ali oku ntongo ya Karmeli.

Olya muntu wa Nyamuzinda erhi alangira ayiruka, anacibwîra omwambali Gehazi erhi: Langîra olya mukazi w'e Shunemi.

26 Kanya ojè emunda ali omudôse erhi k'ozibuhire? Erhi ka balo azibuhire? Erhi k'omwâna wâwe azibuhire? Anacishuza erhi: «Bazibuhire»!

27 Erhi nyamukazi ahika h'olya muntu wa Nyamuzinda, oku ntongo, amurhuluba amag-

ulu. Gehazi anaciyisha mpu amukûle kuli ye ci olya muntu wa Nyamuzinda anacimushuza erhi: Leka ye bulya omurhima gwâge geyun-jwîre amaganya na Nyamuzinda arhamanyisize, anakunfulisire.

²⁸ Okubundi olya mukazi anaciderha erhi: «Ka nali mpûnyire omwânarhabana emunda nahamwîrhu ali? Ka ntali nkubwîzire nti: “Omanyé wankanshundula”».

²⁹ Elisha' anacibwîra Gehazi erhi: «Kenyerabwinjà, fubarha akarhi kâni onagende. Erhi hankajira oyu washimâna omu njira orhamulamusagya*. Oyishihira akarhi kâni aha malanga g'oyo mwâna».

³⁰ Nina w'olya mwâna anaciderha erhi: «Alame Nyakasane, gulame n'omûka gwâwe! ntakuleke». Elisha' anacikanya amushimba.

³¹ Gehazi anali erhi abashokolîre, anacihira kalya karhî aha malanga g'olya mwâna; ci nyamwâna arhayîsagya, arhanafukunyagya. Anaciyisha agalusire emunda Elisha' ali anacimubwîra erhi: «Omwâna arhazûsire».

³² Erhi Elisha' ahika omu nyumpa ashimâna omwâna anafîre, banamuhizire oku ncingo.

³³ Anacijà omu nyumpa, abasiga embuga, ayigala olumvi, anacishenga Nyakasane.

³⁴ Elisha' anacisôka; ayûbarhira omwâna; ahira akanwa kâge oku kanwa k'omwâna, ahira amasû gâge oku masû gâge alambûlira amaboko gâge oku maboko ga nyamwâna, acîambulira kuli ye.

* **4:29 4, 29** Okurhalamusa omuntu omu njira ciri cimanyîso oku omukolo gw'obujà-bugo guli gwa kuyûkiriza dubaduba buzira kuheza akasanzi.

Omubiri gw'olya mwâna gwajamw'ecîdûrhu.

³⁵ Oku bundi abungulukira idako omu nyumpa, ajà acigeza eyi n'eyi; ashubisôka agendicîlambûlira kuli olya mwâna kali nda, nyamwâna anacityera, abungûla amasû.

³⁶ Oku bundi anacihamagala Gehazi, anacimubwîra erhi: «Okanye ogendihamagala nina». Anacimuhamagala, naye anaciyisha anacijà emunda Elisha' ali, Elisha' anacimubwîra erhi: «Yanka mugala wâwe».

³⁷ Nyamukazi afukama aha magulu gâge ayu-namiriza oku idaho, okubundi arhôla omwâna wâge ahuluka.

Akabindi k'obwôge

³⁸ Elisha' ashubira e Gilgali, ci erhi n'ishali liri likali bwenêne omu cihugo. Bulya abalêbi bali batamîre embere zâge anacibwîra omwambali erhi: «Yanka eyôla nyungu nênenê oyendere abôla balêbi ibinda».

³⁹ Muguma muli bo akanya ajà omu lubala ajà arhôleza enshâli, anacishimâna emizâbîbu ahumba oku ntandagulè zâli zijîre zalandirakwo, abumba ecirondo câge. Ayisha ajà azitwa ruhimbi ruhimbi anahira omu mîshi na abâbo barhamanyiri.

⁴⁰ Barhondêra okujà kwadubula banagabulira abantu mpu balye; ci erhi banywa kuli liryâ ibinda boshi barhondêra okuyâma mpu: «Rhwa-mafa! Rhwamafa! olufû luli muno nyungu wâni muntu wa Nyamuzinda»! Barhacihashaga okulya.

⁴¹ Elisha' anacibabwîra erhi: Mundêherage enshâno. Anacikwêbakwo mulya nyungu anaciderha erhi: «Mudubulire abantu balye» Ntâ kantu ka bwôge kaciri muli erya nyungu.

Okuluza emigati

⁴² Muntu muguma anacirhenga e Baali-Shalisha, ayisha adwîrhîre omuntu wa Nyamuzinda emigati y'omwâka muhyâhya: yali migati makumi abiri ya ngano, yali omu nshoho. Elisha' anacimubwîra erhi: «Ogabire abantu balye».

⁴³ Omwambali anacimubwîra erhi: «Kurhi eyîra nankayigabira abantu igana»? Elisha' amushuza erhi: Ogabire abantu balye. Bulya Nyakasane adesire ntyâla oku: balya banasize.

⁴⁴ Anacibagabulira, banacirya n'eyindi yasi-gala, nka kulya akanwa ka Nyakasane kanali kadesire.

5

Nahamani afuma olushomyo

¹ Nahamani murhambo mukulu w'engabo z'abasirika ba mwâmi w'e Sîriya, abâga murhonyi bwenêne emwa nawâbo, muntu mugale na wa kukengwa, bulya ye Nyakasane acizagyamwo abantu b'e Sîriya; ali mulume wa ntwâli ci konene erhi anali wa lushomyo,

² Cigabi ciguma c'abantu b'e Sîriya banacikanya bagendinyaga, erhi bashûbûka, bayisha badwîrhe mpira hinyere higuma hy'omu cihugo c'Israheli, ehyo hinyere hyagendikakolera mukà Nahamani.

³ Hyanacibwîra nn'omumwâbo, erhi: «Mâshi! Nawîrhu acijaga emwa omulêbi ôbà omu Samâriya, oyu mulêbi anahashimubuka lula lushomyo lwâge».

⁴ Nahamani anacikanya agendibwîra nawâbo erhi: «Ntya na ntya kwo hirya hinyere hyarhengaga omu cihugo c'Israheli hyadesire».

⁵ Mwâmi w'e Sîriya anacimubwîra erhi: «Nêci! ojage yo narhuma n'amaruba emw'omwâmi w'Israheli». Nahamani anacilîkûla anacihêka talenta ikumi za marhale, na nfaranga bihumbi ndarhu za masholo na mibungo ikumi ya mishangi.

⁶ Ahêreza mwâmi w'Israheli galya maruba, galimwo ebi binwa: «Agâla maruba hano ganakuhikakwo, omanyè oku nkurhumire mwambali wâni Nahamani nti omufumye olushomyo lumulikwo».

⁷ Erhi oyo mwâmi w'Israheli ayusisoma agôla maruba asharhula emyambalo yâge, anaciderha erhi: «Ka ndigi Nyamuzinda owankayîrha anacize, obûla antumire oyu muntu mpu mubuke olushomyo? Yumvi bwinjà, ka murhabwîni oku mbaka ezi oyu muntu alindonzakwo?»

⁸ Erhi Elisha' muntu wa Nyamuzinda ayumva oku mwâmi w'Israheli anacîberîre emishangi arhuma entumwa yajà emunda ali erhi: «Mpu cici carhumaga wacîberera emyambalo? Oyu muntu ayishe emunda ndi, amanyiraho oku omw'Israheli mubà omulêbi».

⁹ Nahamani anaciyisha n'enfarasi zâge n'engâlè yâge, anaciyimanga aha lumvi lw'enyumpa ya Elisha'.

10 Elisha' anacimurhumira entumwa yagendimubwîra erhi: «Okanye ocîshuke kali nda omu Yordani; wabona omubiri gwafuma, wêshi oshuguke».

11 Nahamani abà burhè, acîkenyangula, agenda aciderheza erhi: Nakazâgicîkebwa nti nkaba ahuluka, ampikeho anayâkûze izîno lya Nyakasane, Nyamuzinda wâge, nti nkaba azunguliza okuboko kwâge ebwa lunda lutakatifu ntyo anfumye nie nya-mubenzi.

12 K'enyîshi z'e Damasko, Amana, Efrata na Parpara ka zirhalushiri enyîshi z'omu Isra-heli zoshi bwinjà? Ka ntankahasha okugen-dicîshukiramwo nanfume? Ahindamuka yêshi n'oburhè mpu akola agenda.

13 Abambali banacimujaho mpu ba-mushambâze banacimubwîra mpu: «Larha! Nyamulêbi acikuhûnaga akantu kadârhi, ka orhankahashire okukâjira? Ci lêro obûla amakubwîra erhi: "Ocîshuke wanyuguka"».

14 Okubundi obwo anacibunguluka, acîyûbiza kali nda omu Yordani nka kulya omuntu wa Nyamuzinda anamubwîraga; omubiri gwâge gwanyuguka gwabà nk'omubiri gw'omwâna murhò, yêshi afuma.

15 Okubundi ahindamuka, ajà emunda omuntu wa Nyamuzinda ali, boshi n'abambali. Erhi ahika embere zâge anaciderha erhi: «Namajaga namanya oku ntà handi Nyamuzinda abà nka omw'Israheli. Ci buno oyêmêrage oluhembo lwa mwambali wâwe».

16 Elisha' anacimushuza erhi: «Alame Nyakasane oyûla nyimanzire embere zâge!

ntâyêmêre»! Anacimusêza bwenêne ci nyamulêbi acîlahirira.

¹⁷ Nahamani anacishuza erhi akabà arhali ntyo, oyêmêrage bahè mwambali wâwe kuli obûla budaka obwankahêkwa na ndogomi ibiri; bulya mwambali wâwe arhakacirherekêra bandi bahi okuleka Nyakasane.

¹⁸ Ci konene Nyakasane ababalire mwambali wâwe kuli oku: Nawîrhu erhi akola ajà omu nyumpa y'e Rimoni mpu akola ajishenga, akanagwârhiriza oku kuboko kwâni, nâni nanafukama omwôla nyumpa y'e Rimoni, nka kulya amanafukama omwôla nyumpa y'e Rimoni; mâshi Nyakasane ababalire mwambali wâwe kuli okwôla.

¹⁹ Elisha' anacimubwîra erhi: «Gendaga n'omurhûla». Anacisengaruka agenda.

²⁰ Erhi abà akola ahika erhali hôfi, Gehazi mwambali wa Elisha', muntu wa Nyamuzinda acîjà emurhima erhi «Alaga oku nawîrhu amaleka Nahamani w'e Sîriya acîgendera buzira kuyankirira ebi ashuba amudwîrhîre. Alame Nyakasane, nkola nalibirha njè emunda ali nanacirhòlakwo bisungunu.»

²¹ Gehazi anacikanya alibisirekwo Nahamani. Nahamani erhi alangira ayisha alibirhira emunda ali, ashonôka duba duba oku ngâlè yâge akanya ajà emunda ali anacimudôsa erhi: «Ka buholo»!

²² Gehazi anacishuza erhi: «Buholo». Nnâhamwîrhu antumire mpu nkubwîre: Bâna babiri b'omu murhundu gw'Efrayimu bamanyishira, bali balêbi, nkuhûnyire ompè talenta nguma ya marhale na mibungo ibiri ya

mishangi mbahêkere.

²³ Nahamani anacimubwîra erhi: «Yêmêra nkuhè talenta ibiri». Amuyinginga mpu azirhôle na erhi abà amâhira zirya talenta zombi muli nshoho ibiri na erya mibungo ibiri abarhuza bambali babiri mpu bamurhwâze byo. Erhi bahika oku karhondo,

²⁴ Gehazi abayanka birya bali badwîrhe abibika omu nyumpa okubundi alîka balya bantu nabo banacigenda.

²⁵ Enyuma z'ahôla akanya ajà emunda nawâbo Elisha' ali, naye amudôsa erhi ngahi warhenga wâni Gehazi? Anacishuza erhi: «Mwambali wâwe arhajîre ngahi».

²⁶ Elisha' anacimudôsa erhi: ka omurhima gwâni gurhali gukukulikire galy'amango olya mulume anashonôkaga oku ngâlè yâge anajà emunda oli? Lêro warhôzire enfaranga okubundi wanagula nazo ishwa, emizâbîbu, emizêti, emibo, ebibuzi, enkafu, abarhumisi n'abajà-kazi.

²⁷ Ci kwône olushomyo lwa Nahamani lukola lwakujakwo we n'obûko bwâwe ensiku zoshi. Gehazi erhi amurhengaho ali akola ayunjwîre lushomyo, mwêru mwêru nka lubula.

6

Embasha yahera, yanabonekana

¹ Lusiku luguma abalêbi banacibwîra Elisha' mpu: «Lolà oku ahâla rhutamîre rhweshi embere zâwe hamabà hafunda».

² Rhujè oku Yordani rhutwe ngasi muguma omurhi, rhunayûbakemwo aha rhwakabêra. Elisha' anacibashuza erhi: «Gendagi.»

³ Muguma mulibo anacimubwîra erhi: «Yêmêraga okuyijà mweshi n'abarhumisi bâwe». Anacishuza erhi: «Nayijà».

⁴ Banacigenzikanwa boshi. Erhi bahika oku Yordani barhondêra okutwa emirhi.

⁵ Muguma muli bo oku adwîrhe atwa omurhi, embasha yâge yaharhûka yarhogera n'erwîshi; anaciyâma erhi: Yajeewe! mâshi Nnâhamwîrhu! ciru kuhoza nayihozagya!

⁶ Omuntu wa Nyamuzinda anacimudôsa erhi: Ngahi erhogire? Anacimuyêrekaho. Okubundi Elisha' anacitwa ecihimbi c'ehirhi, anacihikwêba halya n'erya mbasha yayêrêra. Anaciderha erhi: «Rhôlaga yo».

⁷ Naye alambûla okuboko ayirhôla.

Elisha' agwârha cigabi ciguma c'ab'e Aramu

⁸ Omwâmi w'e Aramu ali lubibi n'Israheli. Anacijira ihano boshi n'abasirika bâge ababwîra erhi: «Muyandagalire kuli lula lugo».

⁹ Ci konene Elisha' anacirhuma abagendibwîra omwâmi w'Israheli erhi: Obugoma burhacilangwa, bulya aha hantu ho bayandagala.

¹⁰ Mwâmi w'Israheli anacirhuma abagendikazilanga ahôla hantu omuntu wa Nyamuzinda amubwîraga anamulangûla ho, akayôrha ahalanga arhali liguma erhi kabiri.

¹¹ Omurhima g'omwâmi w'e Aramu gwagayisibwa n'okwo, anahamagala abambali anacibadôsa erhi: «Ka murhankambwîra nâni ndi ogendikanvuhula emunda omwâmi w'Israheli ali?»

¹² Muguma muli balya basirika bâge anacimushuza erhi: «Ntâye yâgirwa nnawîrhu;

ci konene omulêbi Elisha' abà omw'Israheli, ye ogendikazibwîra mwâmi w'Israheli ebinwa waderheraga omu mwâwe».

¹³ Mwâmi aderha erhi: «Mukanye mujè mwa-longereza aha abà, nayishirhuma bamugwârhe». Banacimubwîra mpu «Lolà oku ali e Dotani».

¹⁴ Anacirhuma eyôla munda, enfarasi, engâlè n'engabo mwandu; banaciyisha budufu banacigorha olugo.

¹⁵ Omuntu wa Nyamuzinda azûka lubungubungu, ahuluka; sinza oku e ngabo nyinji yagosire olugo n'enfarasi n'engâlè. Mwambali wa Elisha' anacimubwîra erhi: Yoo! Nnâhamwîrhu, kurhi rhwajira.

¹⁶ Anacishuza erhi: «Orhayôbohaga bulya abarhuli rhweshi nabo bo banji kulusha abâli boshi nabo».

¹⁷ Elisha' ashenga anaciderha erhi: «Nyakasane, obwîkûle amasù gâge, lyo ahashibona». Nyakasane anacibungula amasù g'olya mwambali wa Elisha', anacibona, alangira entondo yoshi eyunjwîre nfarasi n'engâlè z'omuliro eburhambi bwa Elisha'.

¹⁸ Bulya abà-Aramu bahungulukiraga emunda Elisha' ali, naye anacishenga Nyakasane aderha erhi: «Mâshi yâgirwa ojire abâla bantu b'ihanga babè mihûrha»! Nyakasane anacibahûsa amasù boshi nka kulya Elisha' anaderhaga.

¹⁹ Elisha' anacibabwîra erhi: «Arhali ho enjira eri hano, n'olugo arhali ho luli hano; munkulikire namuhêka emunda omuntu mwajamwalonza ali». Anacibahêka e Samâriya.

20 Erhi bahika omu Samâriya, Elisha[‘] anaciderha erhi: «Mâshi Nyamubâho obwîkûle amasù g’abâla bantu lyo babona»! Nyakasane anacibabwîkûla amasù babona, babona oku bali omu ndalâlâ ya Samâriya.

21 Omwâmi w’Israheli erhi ababona anacidôsa Elisha[‘] erhi: «Ka mbanige, ka mbayîrhe, larha»?

22 Anacishuza erhi: «Orhabayîrhaga». Nêci abâ wagwârhaga mpira n’engôrho nîsi erhi n’omuherho gwâwe abôla wanabayîrha; ci abâla obahè omugati n’amîshi, balye bananywe bagal-ishubira emunda nawâbo ali. Anacibajirira ebiryo by’olusiku lukulu.

23 Babirya bananywa; okubundi abalika, nabo bagenda bashubira emunda nawâbo ali. Ebyôla bigamba bya b’e Sîriya birhacishubiriraga mpu byankaja omu cihugo c’Israheli.

Ishali lyabâ omu Samâriya

24 Enyuma ly’okola, Ben-Hadadi, mwâmi w’e Sîriya ashûbûza engabo yâge, asôka arhabâlira e Samâriya.

25 Ecizombo canacizuka omu Samâriya; okwôla kubâ bazongolosirwe n’abashombanyi kwarhuma abantu barhabona oku bakola, bakazigula irhwe ly’endogomi oku nfaranga makumi gali munâni n’ehirhiri hy’amazingonoko g’enjiwa sikêli irhanu za nfaranga.

26 Lusiku luguma erhi mwâmi ajâ agera oku côgo, mukazi muguma anaciyâkûza erhi: Mâshi mwâmi, orhurhabâle!

27 Mwâmi anacishuza erhi: «Aka ba Nyakasane arhakurhabiri ngahigi nankabona ebi nakurhabalamwo? Ka nkuhumirage oku cibuga nîsi erhi omu mukenzi?»

28 Mwâmi anacimudôsa erhi: «Bici ogwêrhe»? Nyamukazi anacishuza erhi: «Mukazi muguma ambwîzire erhi: Lerha mugala wâwe rhumulye ene, n'irhondo rhulye owâni.

29 «rhwanaciyenda mugala wâni rhwamulya, omu lusiku lwakulikiraga namubwîra nti: Lêrhaga mugala wâwe rhumulye. Ci konene yêhe afulika omugala».

30 Erhi mwâmi ayumva ebinwa by'oyôla mukazi anacisharhula emyambalo yâge agôla mango ajaga agera oku cogo olubaga lwabona, lwabona ciru oku ali ayambîrhe na sunzu w'okucîbabaza*.

31 Mwâmi anacishuza erhi: «Nyamuzinda anyîrhe anampeze erhi irhwe lya Elisha' mugala wa Shafati lyankamubêrakwo ene».

Elisha' amanyîsa okuhwa kw'amalumwa

32 Lêro oku Elisha' ali omu nyumpa yâge boshi na bashamuka baguma, mwâmi anacirhuma omuntu emunda ali. Ci konene embere erya ntumwa ehike emunda Elisha' ali, Elisha' anacibwîra balya bashamuka erhi: «Ka mubwîne; oyu mwene omwîsi w'abantu arhumire mpu bantwe igosi. Loli, hano eyo ntumwa eyisha mwanayîgala olumvi mumutundirike embuga. Ci

* 6:30 6, 30 Okuyambala sunzu, ciri cimanyîso c'okucibabaza emw'Abayahudi, kuciyunjuza ebyâha embere za Nyakasane.

konene nk'emidindiri y'amagulu ga nawâbo erhayumvikana enyuma zâge»?

³³ Oku acidwîrhe aderha ntyâla, mwâmi anaciyandagalira emunda ali anacimubwîra erhi: «Lolâ oku obûla buhanya emwa Nyakasane bwarhenga, cici nankacilangalirakwo Nyakasane»?

7

¹ Elisha' anaciderha erhi: «Yumvagi akanwa ka Nyakasane; Nyakasane adesire ntyâla: irhondo omu mango gali nka gano, omurhemere gw'enshâno y'omûla gwakafâ sikêli nguma, na mirhemere ibiri ya nshâno yonene yakafâ sikêli nguma aha muhango gwa Samâriya.»

² Murhambo muguma w'abasirika oyu mwâmi ali agwârhirîzekwo anaciderha, abwîra omuntu wa Nyamuzinda erhi: «Lolâ, Nyamubâho, ka anajira orhubonezo omu malunga, ka okola kwanahashikana»? Elisha' anacimushuza erhi: «Alâ oku wabona n'amasû gâwe ci konene orhabiryekwo».

Olugo lwasigagwa n'Abanya-Sîriya

³ Muli agôla mango aha muhango hali balwâla bâni ba lushomyo, banacibwîrana mpu: «Carhuma rhubêra aha kuhika aha kufâ kwîrhu.

⁴ «Ci konene rhukahiga nti rhukolaga rhwajâ omu lugo, ishali liri omu lugo lyarhuyîrha; rhukabêra ahâla kandi kwo na kuguma na-lyo rhwanafa. Kanyi, rhucihonde omu ci-hando c'abantu b'e Sîriya; akabâ barharhuyîsiri rhwanalama, bakarhuyîrha rhunacîfire».

⁵ Gali mango ga cirembe-bajà, bakanya bajà ebwa cihando c'abantu b'e Sîriya, banacihika oku burhambi bw'ecôla cihando c'abantu b'e Sîriya. Barhabonagamwo omuntu.

⁶ Muli ecôla cihando c'abanya-Sîriya, Nyamubâho ali amarhangiyumvîsamwo eri nka midindîrî ya enfarasi, emibo mboroganyo y'engâlè n'oluli nka lubî lwa engabo y'abalwî. Banacibwîrana bône na bône mpu: «Lolà oku omwâmi w'Israheli anarhizize abâmi b'e Hiti n'abâmi b'e Mîsiri mpu barhushagamukirekwo».

⁷ Bayimuka, bakûla omulindi oku mucêracêra bakola bayâka, bajahika amahêma gâbo, enfarasi zâbo, endogomi zâbo, basiga ecihando nk'oku canali, bayâka omu kufungira amagala konene.

⁸ Balya balwazi b'olushomyo erhi bahika oku burhambi, bw'ecirâlo, bajà muli ihêma liguma, na erhi babà bamanywa bamanalya, barhôla enfaranga, amasholo n'emishangi, bakanya bagen-difulika. Bashubigaluka bajà omu lindi ihêma, bagukumba ebyalimwo bagendifulika.

Obuzinda bw'entebe n'amango g'ecizombo

⁹ Buzinda babwirana bône na bône, mpu: «Arhali kwinjà okûla rhwajira. Olu lusiku lw'ene luli lusiku lwa mwanzi mwinjà; erhi rhwankanahulika kuhika izuha libashe rhwana-jira kubî. Kanyi rhugendimanyisa ebwâmi».

¹⁰ Bakanya bajihamagala abasirika bakazâgilanga omuhango gw'olugo, banacibabwîra mpu: «Rhwamaja omu cihando c'abantu b'e Sîriya, rhwamashimâna murhaciy-imbwa muntu, ciru rhurhayumvîrhemw'izù

ly'omuntu; murhali ezirhali nfarasi nshwêke, endogomi nshwêke, n'amahêma nk'oku ganali mayûbake».

¹¹ Balya balanzi bazânwa, bakanya bagend'imanyîsa ogôla mwanzi ebwâmi.

¹² Mwâmi azûka burhanacicanûka, anacibwîra abambali erhi: «Namubwîra kurhi abanya-Sîriya barhujirîre. Bulya bamanyire oku rhushalisire, bamârhenga omu cihando, bamagendicîfulika erubala, mpu: Hanôla barhenga omu lugo rhwanabagwârha bagumagumà, kandi rhujè omu lugo».

¹³ Muntu muguma omu barhumisi bâge anacijà omu kanwa aderha erhi: «Barhôle nfarasi irhanu muli zira zicizîne zisigire ahâla, kali kwo zinali nk'abâla bene Israheli bagonyokirwe, rhurhume abagendilôla».

¹⁴ Banaciyanka ngâlè ibiri haguma n'enfarasi, mwâmi anacibarhuma mpu bakulikîre engabo y'e Sîriya, ababwîra erhi: «Mukanye mugendilola».

¹⁵ Banacilikûla banacihika oku Yordani, bashimâna omulimbwa goshi guyunjwîre mishangi n'ebindi birugu Abanya-Sîriya bajaga bakabulira, emunda bashembukiraga bayâka. Zirya ntumwa zanacigaluka zayishimanyîsa mwâmi.

¹⁶ Okubundi olubaga lwahuluka lwagendihâha omu cihando c'Abanya-Sîriya. Omurhemere gw'enshâno y'omûla gwakazifa sikêli nguma na mirhemere ibiri ya ngano konene sikêli nguma nka kulya akanwa ka Nyamubâho kanali kadesire.

¹⁷ Olwo lusiku mwâmi ali abwîzire omurhambo wâge w'abasirika olya ali agwârhirîzekwo mpu alange omuhango; omu kafurhè olubaga lwa-mutundulika asârhalâ anafâ, nka kulya akanwa k'olya muntu wa Nyamuzinda kanali kadesire galya mango mwâmi ahungulukiraga emunda ali.

¹⁸ Nêci amango olya muntu wa Nnâmahanga abwîraga mwâmi erhi: «Abantu babona mirhe-mere ibiri y'enshâno y'engano konene, irhondo omu mango gali nka ganôla, aha muhango gwa Samâriya».

¹⁹ Oyôla murhambo w'abasirika ali abwîzire omuntu wa Nyamuzinda erhi: «Ka Nyamubâho anajira orhubonezo omu malunga? K'okola kwanahashikana?» Naye Elisha' ali erhi amubwîzire erhi: «Alà oku wabona n'amasû gâwe ci konene orhabiryekwo».

²⁰ Nêci, ahôla muhango kwo kwanabirage, olubaga lwamutundulika, asârhalâ anafâ.

8

Olwa olya mukazi w'e Shunemi n'ecizombo

¹ Elisha' anacibwîra olya mukazi affûliraga omwâna erhi: «Kanya orhenge enôla munda we n'omulala gwâwe ojè ah'onahashire; bulya Nyakasane anahamagîre ecizombo, co cino ciyiruka omu cihugo, ca myâka nda».

² Nyamukazi anacigenda ajira nka kulya omuntu wa Nyamuzinda anamubwîraga, akanya agenda boshî n'omulala gwagc, agendicîbêrera omu cihugo c'Abafilistini.

³ Enyuma lya myâka nda nyamukazi anacigaluka arhenga emwa abà filistini, ajà emunda mwâmi ali mpu ajîshenga enyumpa yâge n'amashwa gâge.

⁴ Muli agôla mango erhi mwâmi adwîrhe ashambâla boshi na Gehazi, mwa mbali w'omuntu wa Nyamuzinda, akazâgimudôsa erhi: «Nkuhûnyire onganîrire nâni ngasi bisomerine Elisha' anajizire byoshi».

⁵ Amango akazâgishambâlira mwâmi kurhi afûlaga omufû, olya mukazi afûliraga omwâna anacirhondêra ashenga mwâmi enyumpa n'ishwa lyâge. Gehazi anaciderha erhi: «Ewe yâgirwa mwâmi, alaga olya mukazi, alaga n'olya mwâna Elisha' afûlaga».

⁶ Mwâmi anacishambâza nyamukazi naye anacimubwîra kurhi byabîre; mwâmi anacimuhà omuganda anaciderha erhi: «Ojiderha bamugalulire ebyâge byoshi, ebyarhenzire omwôla ishwa lyâge kurhenga aha anarhengeraga omu cihugo kuhika bunôla.»

Elisha' na Hazaheli w'e Damasko

⁷ Elisha' akanya ajà e Damasko; Ben-Hadadi mwâmi w'e Sîriya erhi ali mulwâla agôla mango, banacimubwîra mpu: Omuntu wa Nyamuzinda anajîre eno munda.

⁸ Mwâmi anacibwîra Hazayeli erhi: «Oyanke oluhembo oje emunda oyôla muntu wa Nyamuzinda ali ogend'imundôkeza erhi nafuma eyîra ndwâla?»

⁹ Hazaheli anacikanya ajà emunda ali. Ali ahêsire oluhembo lwa ngasi binjà binabà e

Damasko, abarhuza ngamiya makumi anni. Erhi ayihika anacijà emunda Elisha' ali anacimubwîra erhi: «Mugala wâwe Ben-Hadadi, mwâmi w'e Sîriya antumire emunda oli mpu nkudôse erhi: Ka nafuma eyi ndwâla?»

¹⁰ Elisha' anacishuza erhi: «Okanye ogend'imubwîra oku: Nêci afuma. Ci konene Nya mubâho ananyêresire oku okunali afà.»

¹¹ Okubundi olya muntu wa Nyamuzi nda azinzibala obusù ecifufu camugwârha yêshi ayunjula eziri nka nshonyi,

¹² anacivugumula emirenge. Hazaheli anacimudôsa erhi: «Carhuma nahamwîrhu alaka». Elisha' anacishuza erhi: «Bulya manyire amabî wayishijirira bene Israheli: wayishidûlika omuliro oku bishagala byâbo biyûbakire buzibu-zibu, wanigûza n'engôrho abâna b'emisole, warhonyongola abâna bâbo b'ebirhaba wabwagûla n'abakazi bali izîmi».

¹³ Hazaheli anacimushuza erhi: «Mwambali wâwe aligi muntu mucu, ka kabwa, omu kuhenya bya bènè ebyo?» Elisha' anacimushuza erhi: «Nyamubâho ananyêresire oku wahà mwâmi w'e Sîriya».

¹⁴ Hazaheli anacisengaruka Elisha' anashubira emwa nawâbo, naye anacimudôsa erhi: «Kurhi anakubwîzire Elisha'?» Anacishuza erhi: «Anambwîzire erhi okunali walama».

¹⁵ Erhi buca Hazaheli anaciyanka obulengetwa n'erhi abà amabujomya omu mîshi, abulambûlira oku busù bwa mwâmi, mwâmi arhengamw'omûka. Hazaheli anaciyîma ahâli hâge.

Obwâmi bwa Yoramû w'e Yûda (848-841)

¹⁶ Omu mwâka gwa karhanu gw'okuyîma kwa Yoramû mwene Ahabu, mwâmi w'Israheli Yoramû mwene Yozafati naye abà mwâmi omu Yûda.

¹⁷ Ali akola agwêrhe myâka makumi asharhu n'ibiri erhi abà mwâmi, ageza myâka munâni ali mwâmi aha Yeruzalemu.

¹⁸ Akulikira enjira y'abâmi b'Israheli nka kulya enyumpa ya Ahabu yajiraga, anacijira ebiri bi-galaugalu omu masù ga Nyamuzinda.

¹⁹ Ci konene Nyamubâho arhalonzagya okush-erêza Yûda erhi mwambali wâge Daudi orhuma nka kulya anamulaganyagya oku ensiku zoshi abà n'akamole omu bâna bâge.

²⁰ Ago mango ga Yoramû, Edomu acîberûla kuli Yûda acîhà owâge mwâmi.

²¹ Yoramû agera aha Sayiri n'engâlè zâge zoshi; azûka budufu budufu a lwîsa abanya-Edomu bali bamuzongolosire, ôli abarhambo b'engâlè, ôli olubaga, bakûla omulindi bayâkira emwa bâbwè.

²² Edomu anayôrha aberûlukinwe na Yûda kuhika n'ene. Naye Libna acîberûla kuli Yûda hôfi mw'agôla mango.

²³ Ebisigîre by'ebijiro bya Yoramû, oku ajizire koshi, okwôla ka kurhali kuyandike omu citabu c'empiriri z'abâmi b'e Yûda?

²⁴ Yoramû acîhengeka hali b'îshe, banacimu-bisha aha burhambi bwa b'îshe omu lugo lwa Daudi, Akhaziyasi, mugala wâge ayîma ahâli hâge.

Obwâmi bwa Akhaziyasi omu Yûda (841)

²⁵ Omu mwâka gwa kali ikumi na muguma kurhenga Yoramu mwene Ahabu ali mwâmi w'Israheli Akhaziyasi mwene Yoramu naye abà mwâmi e Yûda.

²⁶ Akhaziyasi ali agwêrhe myâka makumi abiri erhi abà mwâmi, ayîma mwâka muguma aha Yeruzalemu. Nina ye wali Ataliya, mwa-Omuri mwâmi w'Israheli.

²⁷ Ashimba olugendo lw'omulala gwa Ahabu, ajira ebigalugalu omu masù na Nyamubâho, nka kulya enyumpa ya Ahabu yanajiraga.

²⁸ Anacikanya bona Yoramu mwene Ahabu mpu bakola bagendilwîsa Hazaheli mwâmi w'e Sîriya e Ramoti omu Galadi.

²⁹ Abanya-Sîriya banacitumirha Yoramu, mwâmi Yoramu ayisha agendicîbukikiza aha Israheli birya bibande bene Sîriya bamutumirhaga e Ramoti, galya mango akazâgilwîsa Hazaheli, mwâmi w'e Sîriya. Akhaziyasi mwene Yoramu, mwâmi w'e Yûda anaciyandagala ajirhangula Yoramu mwene Ahabu, okola alwaliraga aha Yizreeli.

9

Yehu ashîgwa amavurha g'okubà mwâmi w'Israheli

¹ Omulêbi Elisha' ahamagala muntu muguma omu bene abalêbi, anacimubwîra, erhi: Hwinja bwinjà, orhôle eyi njebe y'amavurha oje e Ramoti omu Galadi.

² Hano onahika eyôla munda onajè walongereza Yehu, mugala wa Yehoshafati ya Nimushi, hano onamubona wanamukema omuyegûle kuli

bene wâbo wanamuhêka omu nyumpa eri hâgo hâgo.

³ Wanarhôla erya njebe yâwe wanamubulagira amavurha aha irhwe onaderhe erhi: Ntya kwo Nyamubâho adesire: Nkushîzire amavurha g'okubà mwâmi w'Israheli. Buzinda bw'aho wanayigula olumvi ociîbirhire buzira kulinda.

⁴ Olya mwâna murhumisi w'omulêbi, anacikanya ajà e Ramoti omu Galadi.

⁵ Erhi ahika yo ashimâna abarhambo b'engabo batamîre. Anaciderha erhi: «Yâgirwa ngwêrhe akanwa nakubwîra».

⁶ Yehu anaciyimuka anacijà omu nyumpa; olya mwâna anacimubulagira amavurha ah'irhwe anacimubwîra erhi: «Kwo Nyamubâho, Nyamuzinda w'Israheli adesire ntyâla: Nkushîzire amavurha g'okubà mwâmi w'olubaga lwa Nyamubâho omw'Israheli.

⁷ Omalîre omulala gwa nawinyu Ahabu, na kuli Yezabeli nacihôla omukò gw'abalêbi, abarhumisi bâni n'omukò gwa ngasi bandi barhumisi ba Nyamubâho.

⁸ Enyumpa ya Ahabu eherêrekere, omu nyumpa ya Ahabu nâmalîra ngasi boshi banashûbala oku lukûta, omujà kuguma n'omuntu nkana omu Israheli.

⁹ Enyumpa ya Ahabu yâbà aka enyumpa ya Yerobwâmi mwene Nebati; kuguma n'enyumpa ya Basha mwene Ahiya.

¹⁰ Orhubwa rhwâlira Yezabeli omw'ishwa lya Yizreeli arhanabone ecabisha.» Olya mwâna anayîgula olumvi acîlibirhira.

Yehu ayîmikwa mwâmi

¹¹ Okubundi Yehu ashubira emunda bambali ba nawâbo bali, banacimudôsa mpu ka bigende-sire bwinjà? Cici oyo musirhe analikulongeza? Naye anacibashuza erhi: «Muyishi omuntu n'oku aderha».

¹² Banacimubwîra mpu: «Kubesha! rhuganîrire nîrhu»! Anacibabwîra erhi: «Oku anambwîzire kw'oku: Nyamubâho adesire ntyâla! Nkushîzire amavurha g'okubà mwâmi w'Israheli...»

¹³ Ho na halya ngasi muguma abamba ecishûli câge, banacimutamazakwo e nyanya ly'emishonezo, banacibûha omushekera mpu: «Yehu ye okola oli mwâmi».

Oku Yehu ayîrhaga Yoramu w'Israheli na Akhaziyasi w'e Yûda na Yezabeli

¹⁴ Yehu mugala wa Yehoshafati ya Nimushi anacigomera Yoramu. Agôla mango erhi Yoramu na bene Israheli boshi barhabâlîre e Ramoti omu Galadi badwîrhe balwîsa Hazaheli mwâmi w'e Sîriya.

¹⁵ Ci konene mwâmi Yoramu ali erhi arhen-zire eyôla munda galya mango bamutumirhaga halya akazâgilwîra boshi na Hazaheli mwâmi w'e Sîriya. Yehu anaciderha erhi: Akabà munayêmîre okwôla, ntà muntu orhengâge munôla lugo mpu ajimanyîsa e Yizreeli...

¹⁶ Yehu anacishonera oku ngâlè yâge, anacikanya ajà e Yizreheli bulya yo mwâmi Yoram ali agwêshîre, na Akhaziyasi mwâmi w'e Yûda aliyishirimurhandûla.

¹⁷ Omulanzi wali oku munâra aha Yizreheli, alangira ehîkungu hy'akatulo oku hizûsibwa n'omurhwe gwa Yehu oyêrekîre emunda

bali, anaciderha erhi: «Namalangîra akatulo k'engabo». Yoramu anacimubwîra erhi: Orhôle omusirika walibirha n'enfarasi, omurhume ajè emunda bali agendibadôsa erhi: «Ka murhûla»?

¹⁸ Nyamusirika anacikanya n'enfarasi yâge anacijà emunda Yehu ali anacimubwîra erhi: «Mwâmi adôsize mpu ka murhûla»? Yehu anacishuza erhi: «Bici wajira n'omurhûla»? Hindamuka oje enyuma zâni. Olya wakazâgilanga anacigendimanyîsa erhi: owarhumagwa anabahisirekwo ci konene arhacigalusire.

¹⁹ Yoramu arhuma omusirika wa kabiri naye anacihika emunda bali anaciderha erhi: «Mwâmi adôsize mpu: Ka murhûla»? Yehu anacimushuza erhi: «Bici wajira n'omurhûla»? Hindamuka oje enyuma zâni.

²⁰ Omulanzi aashubigendimanyîsa erhi: Amabahikakwo ci konene naye arhacigalusiri. Na omu kulâba olugendo lwâbo luli nka lwa Yehu mwene Nimushi, bulya kw'abalagaza nka musirhe.

²¹ Okubundi Yoramu anaciderha erhi: «Murhe-ganye engâlè». Banacirheganya engâlè. Yoramu mwâmi w'Israheli na Akhaziyasi mwâmi w'e Yûda banacikanya ngasi muguma omu ngâlè yâge; banacikanya bajà emunda Yehu ali, banacimurhi-mana oku ishwa lya Naboti omu Yizreeli.

Okuyîrhwa kwa Yoramu

²² Erhi abona Yehu, Yoramu anacimudôsa erhi: «Ka murhûla, Yehu»? Yehu anacishuza erhi: «Kurhi n'omurhûla? Oku zira mbaraga za nyoko Yezabeli zicihaba na bala balozi bâge»?

23 Yoramu ahindamula enfarasi zâge ayâka abwîra Akhaziyasi erhi: «Bwamabà bugoma, Akhaziyasi»!

24 Ci konene bulya Yehu ali afumbasire omuherho gwâge, abanda Yoramu omwampi omu mbagabaga z'ebirhugo, omwampi gwarhulukûna omu murhima atulongoka omu ngâlè yâge.

25 Yehu anacibwîra musirika wâge muguma ye wali Bidikari erhi: «Mumurhenze mumukwêbe omu ishwa Iya Naboti wa Yizreeli. Okengêre kurhi lulya lusiku nie na nâwe oku rhuli babiri rhwâli omu ngâlè enyuma z'îshe Ahabu, Nyamubâho aderha akanwa k'obugeramwa erhi:

26 Omukò gwa Naboti n'omukò gw'abâna bâge injo nagubwîne bwinjà! Nyamubâho okudesire, nakulyûgizago muli eri ishwa Iyonene! Nyamubâho okudesire. Omurhenzagye bunôla ok-abulire omw'ishwa nka kulya akanwa ka Nyamubâho kanadesire.»

Okuyîrhwa kwa Akhaziyasi

27 Akhaziyasi erhi abona kulya ayâka, agerera omu njira ya Beti-Hagani. Yehu anacimushimba aderha erhi: «Naye kwo na kuguma»! Bamutumirhira omu ngâlè yâge oku murhezi gwa Guri hôfi na Yibleyamu. Ayâkira e Megido anafirayo.

28 Bambali bâge bamuhêka e Yeruzalemu omu ngâlè, bamubisha omu nshinda yâge haguma n'ababusi bâge, omu cishagala ca Daudi.

29 Akhaziyasi abâga mwâmi w'e Yûda omu mwâka gwa kali ikumi na muguma kurhenga Yoramu mwene Ahabu ali ayîmire.

Okuyîrhwa kwa Yezabeli

³⁰ Yehu ajà omu Yizreheli. Yezabeli erhi akuyumva acîshîga irangi oku masù ayambala yêshi bwinjà omw'irhwe, ayunama ajilolera aha kabonezo.

³¹ Erhi Yehu ahama omuhango Yezabeli anacimudôsa erhi: «Ka murhûla, wâni Zimri owayîrhaga nawâbo?»

³² Anaciyinamula irhwe lyâge ebwa kabonezo, anaciderha erhi: «Rhweishi na ndi rhuli? Ndi?» Bambali babiri erhi basharhu bayûnamire emunda ali,

³³ anacibabwîra erhi: «Mumurhogeze okw'idaho». Banacimukweba oku idaho omukò gwâge gwashahukira oku nkuta n'oku nfarasi, zanacimuhonyogola.

³⁴ Oku bundi ajà omu nyumpa n'erhi abà amahikamwo, alya ananywa, aderha erhi: «Kanyi mugend'ilola bulya buhanya, munamubishe bulya ali mwâli wa mwâmi».

³⁵ Bakanya bakolaga bajimubisha, ci barhacishimânaga kuli ye erhali mpanga, emirundi n'obukumbukumbu bw'amaboko.

³⁶ Bayisha bagalusire, bajimanyisa Yehu naye anaciderha erhi: «Okûla kali kanwa ka Nyamubâho kalya aderhaga muli Eliya w'e Tishibiti muli ebîra binwa: Omw'ishwa lya Yizreeli mwo ebibwa byalira omubiri gwa Yezabeli;

³⁷ "N'omubiri gwa Yezabeli gwayôrha nka cavu hanôla igulu, omw'ishwa lya Yizreeli ciru barhakanaciderha mpu ho Yezabela abà ahâla».

Omulala gwa mwâmi w'Israheli gwaholoka

¹ Omu Samâriya mwabaga bâna makumi gali nda bene Ahabu. Yehu ayandika amaruba agarhuma oku barhambo babaga omu Yizreeli, omu Samâriya, agandi gajà emw'abashamuka n'abaleraga balya bene Ahabu, ago maruba gali gadesire ntyâla: erhi:

² «Hano agâla maruba ganabahikakwo ntyâla, bulya mwe mugwêrhe bagala ba nawinyu mugwêrhe engâlè n'enfarasi na olugo luhamisirwe bwinjà n'emirasano mwandu,

³ mulole muli abôla bene nawinyu mwâna ohi oli mwinjà kulusha, olya onakwânîne mumuhire oku ntebe ayîme ahâli h'îshe na ninyu mwene mulwîre nawinyu».

⁴ Banaciyôboha bwenêne banaciderha mpu: «Alà oku abâmi babiri barhamuhashaga; rhono, ka rhwankahalîza?»

⁵ Omulanzi w'aha bwâmi, omukulu w'abasirika bâbâga omu lugo, abagula boshi n'abalezi bârhuma entumwa emunda Yehu ali mpu: «Rhweshi rhuli bambali bâwe na okuwankarhurhegeka rhwanakujira; ntâye ciru n'omuguma rhwajira mwâmi; wêne oku onabwîne kwinjà.»

⁶ Yehu ashubibayandikira amaruba ga kabiri gali gadesire ntyâla: «Akabà muli bâni n'akabà mwankayumva, muyanke ebirhwe by'abantu bya abôla bene winyu muyishe mubidwîrhe, irhondo nka ganôla mango, mwananshanga aha Yizreeli». Abôla bâna oku bali makumi gali nda babaga ngasi muguma e mw'omurhambo muguma omu lugo, bo bakazâgibalera.

⁷ Erhi agôla maruba ganabahikakwo, banacigwârha balya bene mwâmi babaniga; bantu makumi gali nda; n'erhi babà bamâhira amarhwe gâbo omu birhiri babirhuma emunda Yehu ali e Yizreeli.

⁸ Entumwa yakanya yagend'imubwîra erhi: «Bahêrhe amarhwe ga bene mwâmi». Naye abashuza erhi «Mugahire birundo bibiri aha muhango gw'olugo kuhika irhondo sêzi».

⁹ Erhi buca sêzi ahuluka, ajà emunda olubaga luli anacilubwîra erhi: Mwôya muli bantu bashinganyanya, loli oku niehe nagomire nawîrhu, nanamuyîsire; ci konene ndigi wanizire abâla boshi?

¹⁰ Mumanye oku akanwa ka Nnâmahanga karhajîra busha hano igulu; akanwa ka Nyamubâho aderhaga kuli eyi nyumpa ya Ahabu; Nyamubâho anayûkirîze akanwa kâge aderhaga muli mwambali wâge Eliya.

¹¹ Yehu anacimalîra ngasi hyàli hisigîre hya omu bûko bwa Ahabu aha Yizreheli, abarhambo bâge bakulu boshi, abarhonyi bâge, abadâhwa bâge, kuhika harhasigalaga ciru n'omuguma.

Abaluzi b'e Yûda banigwa

¹² Okubundi akanya ajà e Samâriya. Erhi ahika omu karhî k'enjira aha Beti-Ekedi hali aha mw'abangere,

¹³ Yehu anacibugana bene wâbo Akhaziyasi mwâmi w'e Yûda anacibadôsa erhi: «Mwe bahi»? Banacishuza mpu rhuli bene wâbo Akhaziyasi rhwayandagala okugend'ilamusa bene mwâmi na bene mwamikazi.

14 Anaciderha erhi: «Mubagwârhe banazîne». Na erhi babà bamabagwârha banazîne bagend'ibayîrhira aha iriba lya Beti-Ekedi. Balume makumi anni, harhasigalaga ciru n'omuguma.

Yehu na Yônadabu

15 Erhi arhenga eyôla munda ashimâna Yônadabu, mwene Rekabu erhi ayêrekîre emunda ali, amulamusa anacimudôsa erhi: «Ka omurhima gwâwe gunali mwinjà emunda ndi nka kulya omurhima gwâni gunasîma ab'emwinyu»? Yônadabu anacishuza erhi: «Kwo guli». Yehu anaciderha erhi: «Akabà kwo biri ntyo, ompage omukono». Anacimuhà omukono, Yehu anacimushoneza hôfi naye omu ngâlè.

16 Anacimubwîra erhi: «Rhugende rhweshi wabona obushiru bwâni kuli Nnâmahanga». Anacimukanyanya omu ngâlè yâge.

17 Erhi banahika aha Samâriya, Yehu anacinigûza ngasi bene Ahabu banaciri aha Samâriya abaherêrekeza boshi omu kushimba kalya kanwa Nyamubâho aderhaga omu kanwa k'Eliya.

Okunigwa kw'abemêzi ba Baali n'okushâbwa kwa aka-nyamuzinda kâge

18 Yehu anacishûbûza olubaga loshi anacilubwîra erhi: «Ahabu akolîre Baali kunyi bwenêne, Yehu yêhe amukolera kulusha.

19 Mumpamagalire bunôla abalêbi ba Baali boshi, abamurhumikira boshi, abadâhwa bâge buzira kuleka ciru n'omuguma bulya ngwêrhe enterekêro nnene nâherekêra Baali; owa nkabula

kuyisha arhalame». Yehu ajiraga ntyo ci bwàli bwenge bwa kulonza okuherêrekeza abarhumisi ba Baali. Yehu anacibabwîra erhi:

²⁰ «Mucîyôbôle bulya habà ihano likulu ly'okukuza Baali». Boshi banacijà bakulâlika.

²¹ Yehu arhuma abâjà balâlika omu Israeli lyoshi, abarhumisi ba Baali bayisha boshi. Harhasigalaga ciru n'omuguma orhayîshaga; bajà omu nyumpa ya Baali, yoshi yanacija ekakwi empande zoshi.

²² Yehu anacibwîra abakazâg'ibîka ebirugu erhi: «Mulêrhe emyambalo oku barhumisi ba Baali boshi». Banaciyisha badwîrhe emyambalo kuli bo boshi.

²³ Erhi Yehu anajà omu bali omwôla nyumpa ya Baali, banali boshi na Yônadabu, mugala wa Rekabu, abwîra balya barhumisi ba Baali, erhi: «Mulonze mulole harhabaga muli mwe abarhumisi ba Nyamubâho, ci barhumisi ba Baali bônene».

²⁴ Erhi babà bamâjà omu nyumpa bakolaga barherekêra, abahirakwo balume makumi gali munâni anacibabwîra erhi: «Owankafumya muli abâla bantu mbahire, buzîne oku buzîne».

²⁵ Oku banayûsirherekêra ntyâla, Yehu anacibwîra engabo y'abalanzi n'abarhambo bâbo erhi: Mujemwo mubanige boshi, murharhengaga ciru n'omuguma. Balya balanzi n'abarhambo banacijamwo babanigûza babamalîra erhi babà bamâjà omwôla mwa Baali.

²⁶ Bahongola banakwêba embuga emitungo y'omu mwa Baali erya erhankahumirwekwo, bayiyôca.

²⁷ Bahongola omutungo gwa Baali; bakun-

dula n'enyumpa yâge banaciyijira ciguzi ciru na kuhika na bunôla.

Obwâmi bwa Yehu omu Israheli (841-814)

²⁸ Yehu arhenza Baali omu Israheli.

²⁹ Ci konene Yehu arhondêra okukâjira amabî gali nk'aga Yerobwâmi mwene Nebati owarhumaga Israheli ajira ecâha, aleka akanina k'amasholo aha Beteli n'aha Dani.

³⁰ Nyamubâho anacibwîra Yehu erhi: «Bulya wajizire ebishingânîne embere zâni na bulya wajirire enyumpa ya Ahabu nka kulya omurhima gwâni gwanalonzagya, abâna bâwe kuhika oku iburha lya kani babà bâmi omw'Israheli.»

³¹ Ci konene Yehu arhashibiriraga amarhegeko ga Nyamubâho, Nyamuzinda w'Israheli; arhalekaga birya byâha byarhumaga Yerobwâmi ashombanyisa* Israheli.

³² Muli agôla mango Nyamubâho arhondêra okufunyâza Israheli, Hazaheli anacirhondêra okuhimira Israheli omu cihugo câbo conênè.

³³ Kurhenga oku Yordani kujà ebushoshôkero bw'izûba, ahima ecihugo ca Gileadi coshi, ahima bene Gadi, ahima bene Rubeni, ahima bene Menashè, kurhenga oku Aroeri oku mugezi gwa Arnoni, kuguma na Gileadi na Bashani.

³⁴ Ebisigîre bya ebijiro bya Yehu, oku ajizire koshi entambala ahimire, okwôla ka kurhayandisirwi omu citabu c'Empiriri z'Abâmi b'Israheli?

³⁵ Yehu anacicihengeka hali b'îshe, banacimubisha aha Samâriya. Omugala Yowakazi ayîma ahâli hâge.

* **10:31 10, 31** «Ashombanyisa», kandi rhwanaderha: «Ashombêsa», «ashombanya».

³⁶ Emyâka Yehu alamire nka mwâmi w'Israheli aha Samâriya, eri makumi abiri na munâni.

11

Olwa Ataliya (841-835)

¹ Ataliya nina wa Akhaziyasi erhi abona oku omugala amâfà, arhondêra okuherêrekeza ngasi mwânarhabana w'omu bûko bwa mwâmi.

² Ci konene Yehosheba mwâli wa mwâmi Yoramumu na mwâli wâbo Akhaziyasi, arhola Yoash mwene Akhaziyasi amukûla muli balya bâna ba mwâmi bakazâgiyîrhwa agendimufulika boshi n'omukazi wakazâgimulera omu nyumpa y'okubikira encingo. Bamukûla ntyo omu masû ga Ataliya* arhacihashaga okumuyîrha.

³ Ageza myâka ndarhu erhi kucîfulika acîfulika† boshi na Yehosheba omu ka-Nyamuzinda. Ataliya abà ye oyîma omu cihugo coshi.

⁴ Omu mwâka gwa nda, Yehoyada arhuma abagendilonza abasirika b'e Kari n'abalanzi, abahira aha burhambi bwâge omu ka-Nyamuzinda. Banacinywâna boshi naye, abagasha omwola ka-Nyamuzinda na buzinda abayêreka olya mwene mwâmi.

⁵ Anacibakomêreza erhi: Alagi oku mwakazi-jira: Cigabi ciguma ca kasharhu ca muli mwe

* **11:2 11, 2** Ataliya kwo ahimbaga aka Nakesa, e Bugweshe, lolà Trois siècles chez les Bashi omu nshokolezi y'eno Bibliya

† **11:3 11, 3** Olu lukere lurhamanyisize kurhi Yehoyada, mudâhwa mukulu ago mango akagikalanga enyumpa ya mwâmi lyo Ataliya alekibona oku amuniga mwene mwâmi.

cakalanga ngasi lwa Sabato, kandi banayina-muka bagend'ilanga aha bwâmi.

⁶ Ecindi cigabi cikalanga aha Suru, na ecindi cigabi canakalanga aha muhango gw'abalanzi, mukâlanga aha bwâmi muhanze okuhaja.

⁷ Kuli erya yindi yinyu mirhwe ibiri, ngasi boshi bankanagombolwa olwa Sabato, banagend'ilanga aka-Nyamuzinda hôfi na mwâmi.

⁸ Mukâlanga empande zoshi, ngasi muguma n'emirasano yâge omu nfune; erhi hankajira owaderha mpu amujamwo munamuyîrhe; mukâlanga mwâmi aha akanaja.

⁹ Balya basirika banacijira nka kulya banabwîragwa n'omudâhwa Yehoyada. Erhi bâbâga bamagombôlana, ngasi murhambo n'engabo yâge, oku lwa Sabato, banajà emunda omudâhwa Yehoyada ali.

¹⁰ Omudâhwa anahêreza ba lya bakulu b'abasirika amatumu n'empenzi za mwâmi Daudi zâbâga omu ka Nyamuzinda.

¹¹ Balya balanzi, ngasi muguma n'emirasano yâge omu nfune, banakalanga olunda lw'ekulyo kujà olunda lw'ekumosho kw'enyumpa hôfi n'oluhêrero na hôfi h'enyumpa ntyo banazonga mwâmi.

¹² Okubundi omudâhwa anaciyêrekana olya mwene mwâmi, amuyambisa ishungwè n'ecêrekane, bamuyîmika mwâmi, bamushîga amavurha, bakoma kagasha mpu: «Mwâmi aganze»!

¹³ Erhi Ataliya ayumva olubî lwa balya balanzi n'abandi bantu, ayisha ali lâba ebwa ka-Nyamuzinda.

14 Alangira mwâmi atamîre oku ntebe nka oku banakomereraga; eburhambi bwâge erhi eri abarhambo n'emishekera olubaga loshi luli omu bushagaluke, banadwîrhe babûha emishekera. Ataliya asharhula emyambalo yâge anaciyâma erhi: «Bagoma! Bagoma!».

15 Okubundi omudâhwa Yehoyada anacirhegeka abakulu b'abasirika anacibabwîra erhi: «Hêki ye oku bwâmi, mumukûle omu ngabo, na ngasi wankaderha mpu amushimba munamuyîrhe». Bulya omudâhwa ali amâderha erhi: «Barhamuyîrhira omu ka-Nyamuzinda».

16 Bamugwârha, bamugerana omu njira y'enfarasi, lunda lw'ebwâmi yo banamuyîrhira.

17 Okuhandi Yehoyada ajira, ekarhî ka Nyamubâho, mwâmi n'olubaga, e ndagâno y'okubasêza mpu babè lubaga lwa Nyamuzinda; kuguma kandi mwâmi n'olubaga.

18 Engabo y'omu cihugo yoshi yanacija omu nyumpa ya Baali, banaciyihongola, bavunan-gavunanga empêrero n'ensanamu zalimwo zoshi, na Matani bamuyîrhira embere z'ezôla mpêrero, ye wali mudâhwa mukulu wa Baali. Erhi abâ acîshoga âbalanga omu ka-Nyamuzinda,

19 Omudâhwa Yehoyada arhôla abarhambo b'abasirika, Abanya-Kari n'abalanzi n'olubaga loshi bayandagaza mwâmi omu Ka-Nyamuzinda bamuhêka e bwâmi, kugera omu muhango gwa abalanzi; mwâmi ajibwârhalala ntyo oku ntebe y'obwâmi.

20 Olubaga loshi lw'omu cihugo lwashagaluka, na olugo lwâbâ n'omurhûla; Ataliya bamuyîrha

n'engôrho omu bwâmi.

12

Obwâmi bwa Yoash omu Yûda (835-796)

¹ Yoash* ali agwêrhe myâka nda ali muburhe erhi abà mwâmi.

² Omu mwâka gwa kali nda gwa okuyîma kwa Yehu, Yoash naye abà mwâmi, anaciyîma myâka makumi anni aha Yeruzalemu. Nina izîno lyâge ye wali Sibiya w'e Bersheba.

³ Yoasi ajira ebishingânîne omu masù ga Nya-mubâho, amango omudâhwa Yehoyada anali mulêzi wâge goshi.

⁴ Ci konene barharhenzagya e mpêro omu birhwa; na ntyo olubaga lwanakulikiza okukazihêrera omu birhwa, enterekêro n'okutumbûkizamwo enshangi.

⁵ Yoash anacibwîra abadâhwa erhi: «Ngasi nfaranga z'enterekêro banalêrha omu ka-Nyamuzinda, enfaranga ngasi baguma banahonga, zirya nfaranga z'encungura y'obuzîne nk'oku ngasi muguma anahashire, enfaranga ngasi muguma anahiga omu murhima gwâge mpu akola azirhûla omu ka-Nyamuzinda»;

⁶ «abadâhwa bazirhôle ngasi baguma oku bantu banayishi, bagendishakâlamwo enyumpa, bafuke emirhule n'emyongobana y'enyumpa ngasi aha ba nkanayibona».

* **12:1 12, 1** eri izîno Yoash kwo kuyegêra ecihebraniya ciru akabà ecigereki n'enfasè byalihindwire Joas, Yowasi

⁷ Yoash alinda ahika omu myâka makumi abiri n'isharhu barhanashoshêra emyongobana y'enyumpa.

⁸ Yoash ahamagala omudâhwa Yehoyada haguma n'abandi badâhwa anacibadôsa erhi: «Carhumirage murhagend'ishoshêra emyongobana y'enyumpa. Murhacirhônga enfaranga ngasi baguma oku bantu banayishi, ci mundêrhere ezi mukola mugwêrhe rhushoshêremwo eyo nyumpa».

⁹ Abadâhwa bayêmêra okurhacirhônga enfaranga z'olubaga n'okurhacishoshêra emirhule y'enyumpa.

¹⁰ Oku bundi omudâhwa Yehoyada arhônga isanduku, erhi abâ amâjira omurhule omu mufûniko gw'eryo isanduku, akanya alihira aha burhambi bw'oluhêrero, ebwa kulyo nk'abantu bakola bajâ omu ka-Nyamuzinda, abadâhwa bakazâgilanga emihango, bakahira enfaranga abantu bakazâgilêrha omu ka Nyamuzinda, mwa liryâ isanduku.

¹¹ Erhi babonaga omw'isanduku mukola muli nfaranga zirhali nyi, banagend'ihamagala omwandisi wa mwâmi naye anayinamuka boshi n'omudâhwa mukulu kandi banashûbûza banaganje zirya nfaranga zoshi nk'oku zanali omu ka-Nyamuzinda.

¹² Erhi bayûsagya okuganja ezo nfaranga banaziha abadwîrhe bajirisa emikolo, abâli bahizirwe okwo ka Nyamuzinda; nabo banazigabira ababinji b'emirhamba, n'abayûbasi b'aka Nyamuzinda,

¹³ banakamasamwo abandi bayûbasi,

n'ababera amabuye; banayankakwo bagule emirhi, n'amabuye marhendêze lyo bahash'ishoshêra emigâku y'aka-Nyamuzinda na ngasi bindi byanalikwânîne oku nyumpa.

¹⁴ Ezôla nfaranga barhaderhaga mpu bankagulamwo akandi kantu k'omu ka Nyamuzinda nka ebikombe by'amarhale, orhwere, ebikombe by'okukangûla, emishekera, ebindi birugu by'amarhale n'eby'amasholo,

¹⁵ ci bakaziha abakazagiyûbasa mpu bashakâlemwo aka-Nyamuzinda.

¹⁶ Barhankanadesire mpu badôsa abantu bahâbagwa ezôla nfaranga kurhi bazikolêsize, na kurhi bazihîre abâbo, bulya bali bantu bakazâgikola n'obwîrhonzi.

¹⁷ Enfaranga bakazâgihonga oku nterekêro y'okuhûna obonjo oku byâha, enfaranga za ngasi cindi citumule, ezôla nfaranga zirhakazigija omu ka-Nyamuzinda e Yeruzalemu; zâli za badâhwa.

¹⁸ Lêro mw'ago mango Hazaheli, mwâmi w'e Sîriya, anaciyisha arhabîre, akoza entambala aha Gati anahanyaga. Hazaheli acîrheganya okurhêra Yeruzalemu.

¹⁹ Oku bundi Yoash, mwâmi w'e Yûda, ayanka ebintu byanali bigishe byoshi, birya Yozafati agishaga, ebi Yoramumu agishaga, na ebya Akhaziyasi, ababusi bâge bâmi b'e Buyahudi, ngasi ebi yêne ali amagisha, arhôla ngasi masholo ganali omu mbîko y'aka-Nyamuzinda n'omu bwâmi, ashanîsa byoshi, ahêkera Hazaheli mwâmi w'e Sîriya, naye agandûla agenda.

²⁰ Ebisigîre by'ebijiro bya Yoash, oku ajizire kwoshi, ebyôla ka birhali biyandike omu citabu

c'Empiriri z'Abâmi b'e Yûda?

²¹ Abambali bamugomera n'erhi babà bamâjira irhigi ly'okumuyîrha, bayîrha Yoash omu nyumpa ya Milo oku mwandagalo gwa Sila...

²² Abôla bamuyîrhaga ali: Yozakari mwene Shimeati, ali Yehozabati mwene Shomeri, bo bambali bamutumirhaga aho anafà. Bamubisha haguma n'ababusi bâge omu cishagala ca Daudi; omugala Amaziyahu ayîma ahâli hâge.

13

Yowakazi, mwâmi w'Israheli (814-798)

¹ Omu mwâka gwa makumi abiri n'isharhu kurhenga Yoash mugala wa Akhaziyasi ali mwâmi omu Yûda; Yowakazi mugala wa Yehu naye abà mwâmi omw'Israheli, ayîma aha Samâriya; ayîma myâka ikumi na nda.

² Ajira ebirhashinganini embere za Nyamubâho, ayîga ebyâha bya Yerobwâmi mugala wa Nebati, ye wajirisagya Israheli ecâha arhanagokôlaga omu mabî gâge.

³ Oburhè bwa Nyamubâho bwanaciyâka bwenêne kuli Israheli. Bene I sraheli, Nyamubâho abahâna omu maboko ga Hazaheli, mwâmi w'e Sîriya n'omu maboko ga Ben-Hadadi mugala wa Hazaheli, akaziyôrha abalibuza ngasi mango.

⁴ Yowakazi ayinginga Nyamubâho na Nyamubâho naye anamuyumva bulya naye ali amâbona kurhi Israheli alibuka ebwa kulibuzibwa n'omwâmi w'e Sîriya.

⁵ Nyamubâho aha bene Israheli omucunguzi n'erhi babà bamalikuzibwa oku bantu b'e Sîriya,

bene Israheli bayûbaka n'omurhûla nk'oku bayayôrhaga amango g'emбере.

⁶ Ci kônene bakahirima omu byâha bya omulala gwa Yerobwâmi, ye wajirisagya Israheli ecâha; babishayamwo bwenêne, ciru n'erya nshanga yâbo ederhwa Ashera yanayôrha eri ngwîke aha Samâriya.

⁷ Okwôla ebwa kubà Yowakazi arhali acigwêrhe basirika banji: banyakulwîra oku nfarasi makumi arhanu gônene, ngâlè ikumi zonène, na bihumbi ikumi bya basirika bagenda n'amagulu hoshi aho, bulya omwâmi w'e Sîriya ali erhi amalîre engabo yoshi, ayihonyongola nka budaka.

⁸ Ebisigîre oku bijiro bya Yowakazi, oku ajizire koshi, entambala alwîre e byôla ka bîrhali biyandike omu citabu c'Empiriri z'Abâmi b'e Israheli?

⁹ Yowakazi acîhengeka aha burhambi bw'ababusi bâge, banacimubisha aha Samâriya. Omugala Yoash ayîma ahâli hâge.

Olwa Yoash mwâmi w'Israheli (798-783)

¹⁰ Omu mwâka gwa makumi asharhu na nda kurhenga Yoash ali mwâmi omu Yûda, Yoash mugala wa Yowakazi naye abà mwâmi omu Israheli aha Samâriya, ayîma myâka ikumi na ndarhu.

¹¹ Ajira ebigalugalu embere za Nyamubâho; ajira birya byâha Yerobwâmi mugala wa Nebati ajirisagyamwo Israheli, naye abishayamwo.

¹² Ebisigîre by'ebijiro bya Yoash, ebi ajizire byoshi, okuhimana kwâge oku alwîsagya Amaziyahu, mwâmi w'e Yûda, okwôla ka

kurhali kuyandikc omu citabu c'empiriri z'abâmi b'Israheli?

¹³ Yoash acîhengeka aha burhambi bw'ababusi bâge, Yerobwâmi anacijà oku ntebe ahâli hâge; Yoash abishwa aha Samâriya haguma n'abâmi b'Israheli.

Okufà kwa Elisha'

¹⁴ Elisha' anacijakwo endwâla n'eyo ndwâla yanacimujâna oku idaho. Yoash mwâmi w'Israheli anacibungulukira emunda ali, arhondêra okulakira embere zâge n'okuderha erhi: «Larha we! Larha we! We ngâlê y'Israheli na basirika bâge!».

¹⁵ Elisha' anacimushuza erhi: «Orhôle omuherho n'emyampi».

¹⁶ Yoash anacirhôla omuherho n'emyampi. Elisha' anacibwîra omwâmi w'Israheli erhi: «Fôla ogwo muherho». Okubundi Elisha' ahira amaboko gâge oku maboko ga mwâmi,

¹⁷ anacimubwîra erhi: «Yîgula akabonezo kali ebushoshôkero bw'izûba». Anacikayîgula. Elisha' anacimubwîra erhi: «Lashaga!» Anacilasha. Elisha' anacimubwîra erhi: «Gwo mwampi gw'obuhimanyi bwa Nyamubâho ogwo! gwo mwampi wahimamwo Abanya-Sîriya ogwo! Wahimira Abanya-Sîriya aha Afeki kuhika obamalîre boshi».

¹⁸ Ashubibwîra Yoash erhi: «Rhôla emyampi». Yoash ayirhôla. Elisha' anacibwîra mwâmi w'Israheli erhi: «Oshûrhe oku idaho». Yoash ashûrha kasharhu oku idaho, analeka.

¹⁹ Olya muntu wa Nnâmahanga akunira anacibwîra Yoash erhi: «Kali wali okwânîne

okushûrha kasharhu nîsi erhi kali ndarhu oku idaho ntyo kwo wali wahima Abanya-Sîriya, obamalîre; ci kône okolaga wabahima kasharhu konene».

²⁰ Elisha' afà, banacimubisha. Emirhwe y'abantu b'e Mowabu bakayîsha ngasi mango balinyaga omu cihugo.

²¹ Lêro barhôla muguma oku badwîrhe babisha omuntu, banacilangîra murhwe muguma muli erya mirhwe y'Abanya-Mowabu, olya muntu banacimukweba omu nshinda ya Elisha' banacicîyakira. Olya muntu oku ahika oku mavuha ga Elisha' ntya ashubiramwo omûka, ayîmangira oku magulu gâge. Abanya-Aramu bahimwa

²² Hazaheli, mwâmi w'e Aramu, ali amalibuza bene Israheli amango mwâmi Yowakazi acirimwo omûka.

²³ Ci konene Nyamubâho ababêra obonjo abababalira; ashubibayêrekeza obusû bwâge erhi erya ndagâno alagânanaga boshi na Abrahamu, Izaki na Yakôbo erhuma; arhalonzagya okubaherêrekeza, arhanasag'ibalekêrera kuhika na buno.

²⁴ Hazaheli, mwâmi w'e Aramu, afà, omugala Ben-Hadadi ayîma ahâli hâge.

²⁵ Yoash mwene Yowakazi, anyaga Ben-Hadadi, mugala wa Hazaheli, birya bishagala Hazaheli arhôngaga omu ntambala boshi na Yowakazi, îshe wa Yoash. Yoash abahima kasharhu anabanyaga ebyôla bishagala by'Israheli.

VII. Amâmi abiri n'okugwârhwâ kwa Samâriya

14

Obwâmi bwa Amaziyahu omu Yûda (796-781)

¹ Omu mwâka gwa kabiri kurhenga Yoash mugala wa Yowakazi, ali mwâmi omu Israheli, naye Amaziyahu, mugala wa Yoash abà mwâmi omu Yûda.

² Ali akola agwêrhe myâka makumi abiri n'irhanu erhi abà mwâmi, ajira myâka makumi abiri na mwenda ali mwâmi aha Yeruzalemu. Nina izîno lyâge ye wali Yehodani, w'e Yeruzalemu.

³ Ajira ebishingânîne embere za Nyamubâho, ci konene arhali ak'îshe Daudi; muli byoshi alama ak'îshe Yoash.

⁴ Ci konene arhakulaga empêro zàli omu birhwa; olubaga lwanakayôrha lwahêrera omu birhwa n'okukatumbûkizayo obukù.

⁵ Erhi abà amayîmanza obwâmi bwâge bwinjà, arhangira okuyîrha balya bambali bayîrhaga îshe.

⁶ Ci konene arhayîrhaga abâna ba abôla bayîrhag'îshe nk'oku biyandisirwe omu citabu c'oburhegesi bwa Mûsa, mulya Nyamubâho ahânyire irhegeko erhi: «Ababusi barhankayîrhirwa abâna bâbo, n'abâna barhankayîrhirwa ababusi bâbo; ci konene ngasi muguma ayîrhirwa obubî bwâge».

⁷ Ayîrha bantu bihumbi ikumi Banya-Edomu b'omu Kabanda k'Omuniyu, arhabâlira ecishagala ca Sela anacinyaga, aciyîrika n'izîno lya Yokoteli, lyo cinacijira kuhika buno.

⁸ Oku bundi Amaziyahu alikira entumwa emwa Yoash mugala wa Yowakazi, mwene Yehu,

mwâmi w'e Israheli mpu bagend'imubwîra erhi: «Oyîshe rhubugânane».

⁹ Yoash mwâmi w'Israheli anacirhuma abagend'ibwîra Amaziyasi mwâmi w'e Yûda erhi: «Omushûgi gw'e Libano gwanacirhuma abâge nd'ibwîra enduluma y'e Libano erhi: mwâli wâwe ojire mugala wâni amuyanke! Lêro nsimba nguma y'omu Libano yanacigera yahonyongola gulya mushugi.

¹⁰ “Wabwinage wahima abantu b'e Edomu bw'obûla omurhima gwâwe gukola gudwîrhe gwashasharhwa. Ocihisagye ci konene obêre aha mwâwe, carhuma wacirhega obuhanya? Omanyè waciýîsa wêne haguma na Yûda”.

¹¹ Ci konene arhumvagya. Yoash mwâmi w'Israheli anacirhabâla, bagwârhana boshi n'Amaziyahu mwâmi w'e Yûda, aha Beti-Shemeshi, omu Yûda.

¹² Yûda ahimwa n'Israheli, bene Yûda bakalihirhira ngasi muguma omu mwâge.

¹³ Yoash mwâmi w'Israheli anacihima Amaziyahu, mwâmi w'e Yûda, mugala wa Yoash mugala wa Akhaziyasi amugwârhira aha Beti-Shemeshi. Anacijà aha Yeruzalemu, ahongola oku lukûta lwa Yeruzalemu nka hantu ha makoro magana anni kurhenga oku muhango gwa Efrayimu kujà ebwa muhango guli omu kafende-fende.

¹⁴ Agukumba amasholo, amarhale n'ebirugu byoshi byanabaga omu ka-Nyamuzinda kuguma na ngasi byanabaga omu mbîko y'ebwâmi, na ngasi banagwâsirwe mpira, asâbunga, ashubira e Samâriya.

¹⁵ Ebisigîre oku bijiro bya Yoash, oku ajizire kwoshi, oku ahimanyire, n'oku alwîsagya Amaziyahu, mwâmi w'e Yûda, okwôla ka kurhali kuyandike omu citabu c'Empiriri z'Abâmi b'e Israheli?

¹⁶ Yoash acîhengeka aha burhambi bw'ababusi bâge, abishwa aha Samâriya, haguma n'abâmi b'Israheli. Omugala Yerobwâmi ayîma ahâli hâge.

¹⁷ Amaziyahu, mugala wa Yoash mugala wa Yowakazi, mwâmi w'e Yûda, acilamire myâka ikumi n'irhanu enyuma ly'okufà kwa Yoash mugala wa Yowakazi, mwâmi w'Israheli.

¹⁸ Ebisigîre oku bijiro bya Amaziyahu ka birhali biyandike omu citabu c'E mpiriri z'Abâmi b'e Yûda?

¹⁹ Bamujirira obugoma aha Yeruzalemu, ayâkira e Lakishi, ci konene bàrhuma abagend'imuyîrhira eyôla Lakishi.

²⁰ Bayisha bamubarhwîre oku nfarasi, bamubisha aha Yeruzalemu, haguma n'ababusi bâge omu cishagala ca Daudi.

²¹ Olubaga lwa bene Yûda loshi lwanaciyanka Azariyasi, mwâna walikola agwêrhe myâka ikumi na ndarhu ali muburhe, lwanacimujira mwâmi ahâli h'îshe Amaziyahu.

²² Ye washubig'iyûbaka Elati n'okumushubiza kuli Yûda, erhi mwâmi Amaziyahu abà amacîhengeka aha burhambi bwa ababusi bâge.

Oburhegesi bwa Yerobwâmi wa kabiri omu Israheli (783-743)

²³ Omu mwâka gwa kali ikumi na kasharhu gwa okuyîma kwa Amaziyahu, mugala wa Yoash,

mwâmi w'e Yûda, Yerobwâmi mugala wa Yoash mwâmi w'Israheli, abà mwâmi aha Samâriya, ashinga ho myâka makumi anni na mwâka muguma.

²⁴ Ajira ebigalugalu embere za Nyamubâho, ajira ebyâha biri nka ebya owundi Yerobwâmi mugala wa Nebati birya ajirisagyamwo Israheli ecâha.

²⁵ Ashubiyumanyanya embibi z'Israheli, kurhenga oku muhango gwa Hamati kuhika oku nyanja y'Araba omu kushimba akanwa ka Nyamubâho, Nyamuzinda w'Israheli, aka aderhaga omu kanwa k'omulêbi Yônà, mugala wa Amitayi, owayûbakaga e Gati-Heferi.

²⁶ Nyamubâho ali amâbona amalibûko g'Israheli galushire olugero, emunda erhacibaga ôli mujà, ôli ntagengwa, ôli ciru n'omwîra olya wankahasha okurhabâla Israheli.

²⁷ Nya mubâho arhalonzagya okuherêrekeza Israheli hano igulu, ahâli h'okujira ntyo, amuyôkola na Yerobwâmi mugala wa Yoash.

²⁸ Ebisigîre oku bijiro bya Yerobwâmi, ebi ajizire byoshi, oku ahimanaga koshi, oku ashubizagya Hamati na Damasko kuli Yûda omu Israheli, okwôla ka kurhali kuyandike omu citabu c'Empiriri z'Abâmi b'Israheli?

²⁹ Yerobwâmi acîhengeka aha burhambi bwa ababusi bâge, haguma n'abâmi b'Israheli. Omugala Zakariya ayîma ahâli hâge.

15

Obwâmi bwa Uziyahu w'e Yûda (781-740)

¹ Omu mwâka gwa kali makumi abiri na nda gw'okuyîma kwa Yerobwâmi, mwâmi w'Israheli, Uziyahu naye, mugala wa Amaziyahu, abâ mwâmi omu Yûda.

² Ali agwêrhe myâka ikumi na nda ali muburhe erhi abâ mwâmi, abulijira myâka makumi arhanu n'ibiri ali mwâmi aha Yeruzalemu. Nina izîno lyâge ye wali Yekolyahu, w'e Yeruzalemu.

³ Ajira ebishingânîne embere za Nyamubâho, ashimba engeso z'îshe Amaziyahu.

⁴ Ci konene empêro zirharhengaga omu birhwa; olubaga lwanashimbûlira okushubikarherekêrera omwôla birhwa, n'okukatumbûkizamwo enshangi.

⁵ Nyamubâho amurhimbakw'obuhanya, abâ mushomyo kuhika aha kufâ kwâge, yêneyêne akabêra omu nyumpa mberûle oku zindi. Omu-gala Yotami ye wakazâgirhegeka aha ka, ye wakazâgitwira olubaga emmanja omu cihugo.

⁶ Ebisigîre oku bijiro bya Azariya, oku ajizire koshi, okwôla ka kurhali kuyandike omu citabu c'Empiriri z'Abâmi b'e Yûda?

⁷ Uziyahu acîhengeka aha burhambi bw'ababusi bâge, bamubisha haguma n'ababusi bâge omu cishagala ca Daudi. Omugala Yotami anacyîma ahâli hâge.

Obwâmi bwa Zakariya omw'Israheli (743)

⁸ Omu mwâka kwa kali makumi asharhu na munâni gw'okuyîma kwa Azariyasi mwâmi w'e Yûda, Zakariya mugala wa Yerobwâmi ayîma omu Israheli aha Samâriya myêzi ndarhu.

⁹ Ajira ebigalugalu embere za Nyamubâho aka ababusi bâge; arhalekaga galya mabî ga Yer-obwâmi mugala wa Nebati, galya ajirisagyamwo Israheli ecâha.

¹⁰ Shalumu mugala wa Yabeshi anacijira obugoma kuli ye, n'erhi abâ amamutumirha n'abantu boshi basîma, amuyîrha anayîma ahâli hâge.

¹¹ Ebisigîre oku bijiro bya Zakariya, lâba oku ebyo biri biyandike omu citabu c'Empiriri z'Abâmi b'Israheli.

¹² Nyamubâho ali amabwîra Yehu akâla kanwa erhi: «Bagala bâwe, kuhika oku iburha lya kani, bayîma oku ntebe y'o bwâmi bw'Israheli. Kwo byanabire».

Obwâmi bwa Shalumu omw'Israheli (743)

¹³ Shalumu mugala wa Yabeshi anacibâ mwâmi, mwâli omu mwâka gwa kali makumi asharhu na mwenda kurhenga Uziyahu ali mwâmi omu Yûda, ajira mwêzi muguma ali mwâmi aha Samâriya.

¹⁴ Menahemu, mugala wa Gadi, anaciyînamuka e Tirsa, na erhi abâ amahika aha Samâriya atumirhira Shalumu mugala wa Yabeshi omu Samâriya, anamuyîrha; anaciyîma ahâli hâge.

¹⁵ Ebisigîre oku bijiro bya Shalumu, na okwôla agomaga, lâba oku okwôla kuli kuyandike omu citabu c'Empiriri z'Abâmi b'e Israheli.

¹⁶ Okubundi Menahemu ahagula olugo lwa Tirsa asâbunga ngasi byanali omwôla lugo n'omu cishagala coshi, ahagula olwôla lugo ntyo ebwa kubâ lurhamuyiguliraga enyumvi zâlwo ajâ ab-wagûla abakazi bali mazîmi boshi.

Obwâmi bwa Menahemu omw'Israheli (743-738)

¹⁷ Omu mwâka gwa kali makumi asharhu na mwenda kurhenga Uziyahu ali mwâmi w'e Yûda, Menahemu, mugala wa Gadi naye abà mwâmi omu Israheli; ayîmire myâka ikumi aha Samâriya.

¹⁸ Ajira ebibî embere za Nyamubâho, arharhengaga muli birya byâha bya Yerobwâmi mugala wa Nebati, birya ajirisagyamwo Israheli ecâha.

¹⁹ Omu mango gâge, Pulu mwâmi w'e Sîriya ajà omu cihugo, Menahemu aha Pulu talenta ci-humbi za marhale mpu lyo balama boshi haguma anamudêkereze omu bwâmi bwâge.

²⁰ Agôla marhale, Menahemu agakulaga kuli bene Israheli, akahongêsa ngasi banali ba burhwâli boshi, n'okuhà oyôla mwâmi w'e Sîriya. Ngasi muntu akazâgivurha sikêli makumi arhanu. Oyôla mwâmi w'e Sîriya, ahindamuka, arhabêraga omwôla cihugo.

²¹ Ebisigîre oku bijiro bya Menahemu, oku ajizire koshi, okwôla ka kurhali kuyandike omu citabu c'Empiriri z'Abâmi b'Israheli?

²² Menahemu, anacicîhengeka aha burhambi bw'ababusi bâge, omugala Pekahya ayîma ahâli hâge.

Obwâmi bwa Pekahya omw'Israheli (738-737)

²³ Omu mwâka gwa karhanu gwa okuyîma kwa Uziyahu, mwâmi w'e Yûda, Pekahya mugala wa Menahemu abà mwâmi w'Israheli aha Samâriya, ashinga myâka ibiri.

²⁴ Ajira ebigalugalu embere za Nyamubâho, arhalekaga amabî ga Yerobwâmi mugala wa Nebati galya ajirisagyamwo Israheli ecâha.

²⁵ Pekahe mugala wa Remalyahu, ye wali mukulu w'abasirika bâge, agomera mwâmi amuyîrhira omu munâra gw'omu bwâmi aha Samâriya, kuguma n'Argobu, na Ariye, ali ayîshire n'engabo y'abantu makumi arhanu b'e Gileyadi. Ayîrha Pekahya ntyo anayîma ahâli hâge.

²⁶ Ebisigîre oku bijiro bya Pekahya, oku ajizire koshi, alà oku okwôla kuli kuyandike omu citabu c'Empiriri z'Abâmi b'Israheli.

Obwâmi bwa Pekahe omw'Israheli (737-732)

²⁷ Omu mwâka gwa makumi arhanu n'ibiri kurhenga Uziyahu ali mwâmi omu Buyahudi Pekahe, mugala wa Remalyahu ayîma omu bwâmi bw'Israheli aha Samâriya myâka makumi abiri.

²⁸ Ajira ebigalugalu omu masù ga Nyamubâho; arhalekaga galya mabî ga Yerobwâmi mugala wa Nebati, galya ajirisagyamwo Israheli ecâha.

²⁹ Agôla mango Pekahe ali mwâmi w'Israheli, Tiglati-Pileseri mwâmi w'e Asîriya ayisha arhabîre, anaciyanka Iyoni, arhôla na Abel-Bet-Maaka, arhôla Yanowaha, ahirakwo Kedeshi, Hasori, na Gileyadi, kuguma na Galileya n'e cihugo ca Nefutali, abâli bagwâsirwe mpira abajana e Sîriya.

³⁰ Hoseya mugala wa Ela erhi abà amâjirira Pekahe obugoma, ayîrha Pekahe, mugala wa Remalyahu anaciyîma ahâli hâge, omu mwâka

gwa kali makumi abiri gw'okuyîma kwa Yotami, mugala wa Uziyahu.

³¹ Ebisigîre oku bijiro bya Pekahe, oku ajizire kwoshi, lâba oku okwôla kuli kuyandike omu citabu c'Empiriri z'Abâmi b'Israheli.

Obwâmi bwa Yotami omu Yûda (740-736)

³² Omu mwâka gwa kabiri kurhenga Pekahe mugala wa Remalyahu ali mwâmi omw'Israheli, Yotami, mugala wa Uziyahu abâ mwâmi naye omu Yûda.

³³ Ali akola agwêrhe myâka makumi abiri n'irhanu erhi abâ mwâmi, ayîma na yindi ikumi na ndarhu aha Yeruzalemu. Nina ye waderhagwa Yerusha, mwâli wa Sadoki.

³⁴ Ajira ebishingânîne omu masû ga Nyamubâho, ashimba loshiloshi enjira y'îshe Uziyahu.

³⁵ Ci kônene arhakulaga empêro omu birhwa; olubaga lwanakulikiza okukarherekêrera omu birhwa n'okukatumbûkizamwo enshangi. Ye wayûbasagya omuhango gw'enyanya gw'aka-Nyamuzinda.

³⁶ Ebisigîre oku bijiro bya Yotami, oku ajizire koshi, okwôla ka kurhali kuyandike omu citabu c'Empiriri z'Abâmi b'Israheli.

³⁷ Muli ezo nsiku, Nyamubâho arhondêra okurhumira Yûda Rasoni, mwâmi w'e Aramu na Pekahe, mwene Remalyahu.

³⁸ Yotami acîhengeka aha burhambi bw'ababusi bâge, anacibishwa haguma n'ababusi bâge omu cishagala ca Daudi, îshe. Omugala Akazi ayîma ahâli hâge.

16

Obwâmi bwa Akazi omu Yûda (736-716)

¹ Omu mwâka gwa kali ikumi na nda kurhenga Pekahe mwene Remalyahu ali mwâmi, naye Akazi mugala wa Yotami abâ mwâmi omu Yûda.

² Akazi ali agwêrhe myâka makumi abiri amango abâga mwâmi, anaciyôrha myâka ikumi na ndarhu ali mwâmi aha Yeruzalemu. Arhaji-raga okushingânîne omu masù ga Nyamubâho, Nyamuzinda wâge, nka kulya îshe Daudi ajiraga.

³ Ci ashimba enjira mbî y'abâmi b'Israheli, ciru ageza omugala omu muliro, omu kuyiga engeso mbî za galya mashanja Nyamuzinda akungushaga embere za bene Israheli:

⁴ Ajira enterekêro, anatumbûkiza obukù omu mpêro z'omu birhwa n'eza aha idako lya ngasi mirhi mibishi.

⁵ Okubundi, Rasoni, mwâmi w'e Sîriya na Pekahe, mwene Remalyahu mwâmi w'Israheli, banacirhabâlira e Yeruzalemu, banacigorha Akazi, ci kône ne barhahashigimuhima.

⁶ Muli agôla mango, Rasoni mwâmi w'e Sîriya-Edomi anyaga ecihugo ca Elati anacicilunga kuli Sîriya; alibirhakwo Abayahudi babaga omu Elati, anacihiramwo Abanya-Sîriya, bo banaciyûbakamwo kuhika gano mango.

⁷ Akazi arhuma entumwa emwa Tiglati-Pileseri, mwâmi w'e Asîriya, mpu bagendimubwîra, erhi: «Ndi mwambali wâwe na mugala wâwe, osôke oyîshe ondîkûze kuli mwâmi w'e Sîriya n'omwâmi w'Israheli, bantabâlire.»

⁸ Akazi anaciyanka enfaranga n'amasholo gali omu ka-Nyamuzinda kuguma n'ezali omu mbîko

omu nyumpa ya mwâmi, abirhuma nka luhembo emw'omwâmi w'e Asîriya.

⁹ Olya mwâmi w'e Asîriya anacimuyumva, na erhi abà amarhabâlira Damasko anacimunyaga, na erhi abà amumunyaga, abantu babâgamwo abahêka e Kiri, naye omwâmi wâbo Rasoni amuyîrha.

¹⁰ Mwâmi Akazi akanya ajà e Damasko, ajiyankirira Tiglati-Pileseri, mwâmi w'e Asîriya. Erhi abona oluhêrero lwàli aha Damasko mwâmi Akazi anacirhumira omudâhwa Uriya enshusho na engero zalo mpu baluyûbake banaluyunjuze loshi.

¹¹ Omudâhwa Uriya anaciyûbaka lulya luhêrero, omudâhwa. Uriya anayunjuza lulya luhêrero omu kushimba kulya Akazi arhumaga erhi ali aha Damasko, alubumba embere mwâmi arhenge e Damasko.

¹² Erhi arhenga e Damasko mwâmi abona lulya luhêrero, mwâmi ayêgera lulya luhêrero anacilusôkerakwo.

¹³ Mwâmi ajirirakwo enterekêro zâge z'embâgwa n'ez'okuyôcibwa, alusuhira obwangà anacilushahulizakwo omukò gw'enterekêro zâge z'omurhûla.

¹⁴ Lulya luhêrero lw'omulinga lwabaga embere z'aka-Nyamuzinda, anacilurhenza halya mbêre z'aka-Nyamuzinda, lugendo luli nka kurhenga kwa lulya lundi luhêrero kujà omu ka-Nyamuzinda, aluhira eburhambi bw'olundi, ebwa kulyo.

¹⁵ Mwâmi ashubirhegeka omudâhwa Uriya erhi: «Okayôkera kuli olu luhêrero enterekêro y'e

sêzi na ey'ebijingo, enterekêro y'okuyôcibwa y'emwa mwâmi, na ey'omukò, enterekêro y'okuyôcibwa y'olubaga n'eyindi yalwo y'omukò, okashahulizakwo n'omukò n'ezindi nterekêro zoshi. Olwo luhêrero lw'amarhale, niene nacimanya oku nalujira».

¹⁶ Omudâhwa Uriya anacijira ngasi oku mwâmi anamurhegekaga koshi.

¹⁷ N'okundi mwâmi Akazi avunanga orhucîkirizo n'amakondo, akûla enyôgero abungulula eciyanja câbâga kuli ziryâ mpanzi z'omulinga zakazâg'icibarhula, acîhira oku îdaho ahâli habambirwe amabuye.

¹⁸ Acinyihya erhi oyo mwâmi w'e Asîriya arhuma ebyali byûbakirwe emikolo y'olwa Sabato, omu ka-Nyamuzinda, kuguma n'emuhanda aha mwâmi akazâgigera.

¹⁹ Ebindi by'olwa Akazi n'ebi ajizire byoshi, ebyo byoshi ka birhali biyandike Oku citabu c'Empiriri z'Abâmi b'Israheli?

²⁰ Akazi acîhengeka hali b'îshe, abishwa haguma n'ababusi bâge omu cishagala ca Daudi. omugala Hizekiyahu ayîma ahâli hâge.

17

Obwâmi bwa Hozeya omu Israheli (732-724)

¹ Omu mwâka gwa ikumi na kabiri gwa okuyîma kwa Akazi, mwâmi w'e Yûda, Hozeya mugala wa Ela abâ mwâmi w'Israheli aha Samâriya, ajira myâka mwenda.

² Ajira ebigalugalu embere za Nyakubâho, ci konene arhali nka abandî bâmi b'embere zâge.

³ Salamanasari mwâmi w'e Asîriya, asôka ajimulwîsa, Hozeya amushiga anakamuhongera.

⁴ Okuhandi oyo mwâmi w'e Asîriya, abona oku hali obugoma emunda Hozeya ali, owarhumaga entumwa emwa Sayisi, mwâmi w'e Mîsiri, na kulya kubà arhacihongaga ebwâmi, nk'oku anakômereraga okujira eyindi myâka; oyo mwâmi w'e Asîriya amugwârha amuhira omu mpamikwa.

Okugwârha kwa Samâriya (721)

⁵ Oyo mwâmi w'e Asîriya, azungula omu cihugo, asôka arhabâlira e Samâriya; agorha olwo lugo myâka isharhu.

⁶ Omu mwâka gwa kali mwenda kurhenga Hozeya ali mwâmi, oyo mwâmi w'e Asîriya agwârha Samâriya; bene Israheli babâgamwo abahêka e Asîriya, ajibahira aha Hala, oku Habori lwîshi lw'e Gozani, n'omu bishagala bya Mêdi.

Engerêrezo oku biyêrekîre okushâbûlwa kw'obwâmi bw'Israheli

⁷ Okwôla kwoshi kwanacibà ntyôla ebwa kubà bene Israheli bamabîhira Nyamubâho, Nyamuzinda wâbo, owabakûlaga omu cihugo c'e Mîsiri abarhenza omu maboko ga Faraoni mwâmi w'e Mîsiri, na ebwa kubà bakola baharâmya bandi bandi banyamuzinda.

⁸ Banacishimba n'engeso za galya mashanja Nyamuzinda akungushaga embere za bene Israheli, bashimba n'oborhere bubî bw'abâmi b'Israheli.

⁹ Bene Israheli babà n'enkenkengêro zirhashinganini embere za Nyamubâho, Nyamuzinda

wâbo. Bayûbaka empêro omu birhwa bya ebishagala byâbo byoshi, kurhenga oku munâra gwa abalanzi kujà oku bishagala bihamike buzibuzibu.

¹⁰ Bagwîka amabuye, bahira enshanga oku ngasi hirhondo n'oku ngasi murhi mubishi.

¹¹ Bagend'ikatumbûkiza enshangi omôla birhwa nka kulya galya mashanja Nyamubâho alibirhagakwo embere zâbo gakazagijira. Bajira ntyo ebintu bigalugalu bya okugayîsa Nyamubâho.

¹² Bakolera abazimu balya Nyamuzinda abahanzagya amango ababwîraga erhi: «Murhahîra mukajira okwôla».

¹³ Nyamuzinda ayumvîsa okwôla omw'Israheli n'omu Yûda, aderha omu kanwa k'abalêbi, erhi: «Murhenge muli ezôla njira zinyu ngalugalu, mushimbe amarhegeko gâni n'akanwa kâni nka kulya narhegekaga ababusi binyu, na nka okûla nshubir'ibabwirakwo omu binwa bya abalêbi bânî».

¹⁴ Ci konene barhayumvagya, bacîyôrhera bacikanyi cirhagomba, bajira ecikanyi cirhagomba ak'ababusi bâbo erhi baleka okuyêmêra Nyamubâho Nyamuzinda wâbo.

¹⁵ Bajandika amarhegeko n'endagâno ajiraga haguma n'ababusi bâbo, baleka loshi obuhamîrizi bwâge kuli bo. Bashimba ebintu bya busha ntyo babâ bônene bantu ba busha bayiga amashanja Nyamuzinda ali amabahanza mpu barhayigaga.

¹⁶ Baleka amarhegeko goshi ga Nyamubâho, Nyamuzinda wâbo, batula enyana z'ebyûma, bajira enshanga, bafukamira abazimu ba omu

malunga boshi, banakolera Baali.

¹⁷ Bakazigeza bagala bâbo na bali bâbo omu ngulumira z'omuliro, bajà omu kulaguza n'okuloga haguma, baciguza omu kujira amabî embere za Nyamubâho, bamugayîsa.

¹⁸ Naye Nyamubâho alubira bwenêne Israheli kuhika amuhirigisa omu masù gâge. Ishanja lya Yûda lyône lyasigala.

¹⁹ Ciru naye Yûda arhashimbaga bwinjà amarhegeko ga Nyamubâho, Nyamuzinda wâbo, ashimba naye engeso z'Israheli.

²⁰ Nyamubâho akabulira obûko bwa bene Israheli boshi, abalibuza, aleka banyagwa kuhika amango abayêgûlaga loshi embere z'obusù bwêge.

²¹ Amango bene Israheli baciberûlaga oku mulala gwa Daudi, kandi bône banasinga owâbo mwâmi ye Yerobwâmi mugala wa Nebati, oyôla Yerobwâmi abayêgûla bwenêne kuli Nyamubâho, abajirîsa ntyo ecâha cinene bwenêne.

²² Bene Israheli bajà boshi muli birya byâha Yerobwâmi anajiraga byoshi, barhanacibilekaga abà kushâya babishâyamwo.

²³ Kuhika Nyamubâho alinda abakaga kuli embere zâge kulya anali amabarhonda omu kanwa k'abarhumisi bâge b'abalêbi. Israheli ahêkwa kuli n'ecihugo câge, omu Asîriya, yo anacibà kuhika mwa gano mango.

Omurhondêro gw'Abanya-Samâriya

²⁴ Omwâmi w'e Asîriya anacyiisha adwîrhe abantu kurhenga omu Babiloni, kurhenga omu Kuta, kurhenga omu Awa, kurhenga omu Hamati

na e Safarwayimi, anacibayûbasa omu bishagala bya Samâriya, ahâli ha bene Israheli. Banaciyîma ntyo muli Samâriya, bayûbaka omu bishagala byamwo.

²⁵ Ci kulya kubà erhi barhangira okuyûbaka barhashîbiriraga okurhînya Nyamubâho. Nyamubâho abalikira entale zabakolamw'emyônè.

²⁶ Banacihisa kwo omwâmi w'e Asîriya omwanzi mpu: «Galya mashanja wayishaga ogukumbire onagahira omu bishagala bya Samâriya, barhabaga n'obulyo bw'okushimba amarhegeko ga Nyamuzinda w'ecôla cihugo. Okwo kwarhuma abarhumira entale zinadwîrhe zabayirhamwo banji ebwa kubà barhayishi kurhi bankaharanya oyo Nyamuzinda w'ecôla cihugo.»

²⁷ Naye Mwâmi w'e Asîriya anacirhegeka erhi: «Murhume yo muguma muli balya badâhwa bayishaga bahêrhwe bujâ, agendiyûbaka yo anakabayigîriza kurhi bankakolera oyo Nyamuzinda w'ecôla cihugo.»

²⁸ Mudâhwa muguma muli balya barhenzibagwa e Samâriya ayisha ayûbaka aha Beteli, akabayigîriza kurhi bankarhînya Nyamubâho.

²⁹ Ci konene okwôla kurhahanzagya ngasi ishanja okujira ngasi liguma omuzimu walyo n'okukabahira omu mpêro Abanya-Samâriya bayûbakaga omu birhwa, ngasi ishanja omu cishagala lyanayûbakaga.

³⁰ Abantu barhengaga e Babiloni bajira omuzimu wâbo ye Sukoti-Benoti, abantu barhengaga e Kuta bajira omuzimu wâbo ye Nergali, abantu

barhengaga e Hamati bajira omuzimu wâbo ye Ashima,

³¹ abantu barhengaga e Hawa bajira Nibazi na Tartaki, abantu barhengaga e Sefarwayimi babakwêba abâna bâbo omu muliro omu kukuza Adrameleki na Anameleki bazimu b'Abanya-Sefarwayimi.

³² Ci kwône baharâmya na Nyamubâho, ntyo barhôla baguma muli bo babajira badâhwa b'okukabarherekêrera omwôla birhwa.

³³ Ntyo kwo bakazâgiharâmya Nyamubâho erhi banadwîrhe bakuza abazimu b'emwa galya mashanja barhengaga.

³⁴ Kuhika bunôla bacishimba ezôla ngeso zâbo za mîra, barhaharâmya Nyamubâho, barhanashimba ôli amarhegeko gâbo n'engeso z'emwâbo, n'ôli akanwa n'amarhegeko Nyamubâho ahâga bene Yakôbo olya ayîrikaga Israheli.

³⁵ Nyamuzinda ali amasinga endagâno haguma nabo anabakomêreza erhi: «Murhakazâg'iharâmya abandi bazimu, murhanakazâgibafukamira, murhabakoleraga nîsi erhi okubajirira enterekêro.

³⁶ Erhi cikonene, Nyamubâho, Nyamuzinda winyu, olya wabakulaga omu cihugo c'e Mîsiri na obuhashe bunene na okuboko kubangalîre, oyôla ye mwakaziharâmya, oyôla ye mwakazifukamira n'oyôla ye mwakazijirira enterekêro.

³⁷ Mushimbe akanwa, mushimbe obulonza bwâge, na galya marhegeko amuyandikiraga mukagashimba ngasi lusiku munacilange murhaharâmagya bazimu.

³⁸ Murhayibagiraga endagâno najiraga haguma na ninyu, murhanakazâg'iharâmya abandî bazimu.

³⁹ Ci konene murhînye Nyamubâho, Nyamuzinda winyu, yênene ye wabalikûza oku ngasi bashombanyi binyu boshi.»

⁴⁰ Ci kône barhamuyumvagya, banakulikiza okukashimba amarhegeko gâbo ga mîra.

⁴¹ Ntyôla kwo agôla mashanja bakazâgiharâmya Nyamubâho erhi ganadwîrhe gakuza ensanamu zâbo. Kuguma, abâna bâbo nabo kwo banakazâgijira, n'abâna b'abâna bâbo, kuhika bunôla banacikajira aka b'îshe wâbo.

VIII. Amango mazinda g'obwâmi bwa Yûda

18

Oku Yezekiyahu ayîmaga (716-687)

¹ Omu mwâka gwa kasharhu g'obwâmi bwa Hozeya, mugala wa Ela, mwâmi w'Israheli, Hizekiyahu, mugala wa Akazi, ashuba mwâmi w'e Yûda.

² Ali gwêrhe myâka makumi abiri n'irhanu erhi ajâ oku ntebe na ntyo ayîma myâka makumi abirhi na mwenda e Yeruzalemu; nnina ye wali Abi mwâli wa Zakariya.

³ Anacisîmîsa Nyakasane, ashimbûlira obwôrhere bwinjâ bwa shakulûza wâge Daudi.

⁴ Ye walahiraga okukazigashâniza oku rhurhondo, ashaba emilunga, anahongola emilunga n'emihôla ya Ashera, ashandâza enjoka

y'ecûma* c'omulinga erya Mûsa atulaga; kuhika ago mango bene Israheli erhi banaciyirherekêre; erhi bayihire izîno lya Nehushtani.

⁵ Acîkubagira Nyakasane, Nyamuzinda w'Israheli. Aha nyuma zâge, ntà wundi mwâmi w'e Yûda wacimuhisirekwo, harhali ciru n'omuguma embere zâge.

⁶ Ayôrha acîshwêkire kuli Nyakasane buzira okumutwîka, na kandi ashimbûlira galya marhegeko Nyakasane abwîraga Mûsa.

⁷ Nyakasane ali muliye, emikolo yâge yoshi yakamubêra. Acikulakwo omwâmi w'e Asûru aleka n'okumurhumikira.

⁸ Ye wahimaga Abafilistini, abakwamûkakwo kuhika e Gaza, abahisa oku mbibi zâbo, ciru n'ebishagala byâbo bizibuzibu, byoshi abihagula.

Okugwârha kwa Samâriya

⁹ Oku mwâka gwa kani gw'obwâmi bwa Yezekiyahu, gwo gwàli mwâka gwa kali nda gwa Hozeya mugala wa Ela, mwâmi w'e Israheli, Salmanasari, mwâmi w'e Asûru arhêra Samâriya, amugorha.

¹⁰ Amugwârha enyuma lya myâka isharhu. Gwàli mwâka gwa kali ndarhu gw'obwâmi bwa Hizekiyahu; gwo gwàli mwâka gwa kali mwenda gwa Hozeya, mwâmi w'Israheli, gwo mango Samâriya agwârha gwa.

* **18:4 18, 4** Enjoka y'ecûma c'olunyerere: Abayahudi bali bamarhondêra okugashâniza eyo nsalamu n'okuyiharâmya, baliki-rimanya mpu nkaba egwêrhe obuhashe bw'okufumya endwâla; co carhumaga bakaziyitumbûlira obukù.

¹¹ Omwâmi w'e Asûru aluliza ab'e Israheli, abakûla e Asûru abaheka e Hala hôfi n'e Habori, lwo lwîshi lw'e Gozani, n'omu bishagala by'e Mêdi.

¹² Kwàli. kubà bulya barhakengaga akanwa ka Nyakasane, Nyamuzinda wâbo na bulya barhashimbaga endagâno ajiraga nabo: ngasi byoshi Mûsa, murhumisi wa Nyakasane arhegekaga, barhabishimbaga barhanabijiraga.

Senakeribu arhêra obwâmi bw'e Yûda

¹³ Omu mwâka gwa kali ikumi na kani gw'obwâmi bwa Yezekiyahu[†]; Senakeribu, mwâmi w'e Asûru arhêra ebisbagala bizibuzibu byoshi bya Yûda anabiyanka.

¹⁴ Ago mango Yezekiyahu, mwâmi w'e Yûda, arhumiza mpu babwîre omwâmi w'e Asûru wali e Lakishi erhi: «Najizire kubî! Orhacinyîrhe. Ngasi ebi wankampûna, nabijira». Mwâmi w'e Asûru abwîra Yezekiyahu mwâmi w'e Yûda, mpu ajire talenta magana asharhu za byuma bya lunyerere na talenta makumi asharhu za masholo

¹⁵ Yezekiyahu anacihâna ebyûma by'olunyerere byoshi byâli omu ka-Nyamuzinda n'ebyali omu bwâmi.

¹⁶ Ago mango lyo Yezekiyahu ashabaga enyumvi z'aka-Nyamuzinda ciru n'emilirango erya yêne mwâmi w'e Yûda azungulusagya ebyûma, abiha mwâmi w'e Asûru.

Mwâmi arhuma omukulu w'abasirika.

[†] **18:13 18, 13** Entambala ya Senakeribu mwene Saragoni mwâmi w'e Asûru omu Israheli-Palestina yali omu mwâka gwa 701 embere za Kristu. Lolà Iz 36—37.

¹⁷ Kurhengerera e Lakishi, mwâmi w'e Asûru arhuma omusirika mukulu na murhabâzi w'olugerêro lw'abasirika e Yeruzalemu emunda mwâmi Yezekeyahu ali, ali lusibwe n'omurhwe gw'abalwî. Asôkera e Yeruzalemu, asôka, ahika agendija hôfi n'omubunda, ahanda hôfi n'ecisima câli njiranyanya, câli oku njira eyêrekîre oku buzinda bw'ishwa lya Dobi.

¹⁸ Ahamagala mwâmi. Okubundi Eliyakimu mwene Hilkeyahu ye wali murhumisi, Shebuna mwandisi, na Yowahi mwene Asafi bahuluka, bajà emunda ali.

¹⁹ Olya musirika mukulu n'omurhabâzi w'olugerêro lw'abasirika ababwîra erhi: «Mubwîre Yezekeyahu erhi ntya kw'omwâmi mukulu adesire, mwâmi w'e Asûru. Obwo bulangâlire ocîkubagire, bw'obulangâlire buci?

²⁰ “K'ocîkebirwe mpu ebinwa kône, byanagererwa oku ihano n'oburhwâli bw'okujira amatabâro? Indi olangâlire obu wangomîre?”

²¹ “Lolà oku olangâlire oburhabâle bw'ehyo hishekesheke hivune, Mîsiri, hyo hiyagaza hinarhulungule enfune zicîshomya mpu zahiyegerera? Ntyo kwo Faraoni mwâmi w'e Mîsiri, ayôrha kuli balya boshi baci mwikubagira.”

²² “Câbà mukola mwambwîra mpu: Nyakasane, Nyamuzinda ye rhulangâlire, cikône k'arhali ye Yezekeyahu ashabiraga entulûlo n'oluhêrero anabwîra abantu b'omu Yûda n'ab'e Yeruzalemu erhi: Ka kurheng'ene embere z'oluhêrero yo mwakazifukama e Yeruzalemu?”».

²³ Lêro oshigâne na nnâhamwîrhu mwâmi w'e

Asîriya: anakuha biterusi bihumbi bibiri akabà wa nkabona abasirika babishonakwo.

²⁴ K'onabwîne nka wankatundulika ciru muguma muli abà barhumisi banyi ba nnâhamwîrhu? Câba olangâlîre Mîsiri mpu akuhà engâlè n'abagenda oku biterusi!

²⁵ Na kandi k'omanyire mpu arhali oku bu-lonza bwa Nyakasane nsôsire nti mpyajire eci cihugo? Nyakasane yêne wambwizire: «Rhêra eci cihugo onacihyajire».

²⁶ Eliyakimu, mugala wa Hilkiyahu, Shebuna na Yowahi babwîra omurhabâzi mukulu w'olugerêro lw'abalwî mpu: «We kasinga okazibwîra bambali bâwe omu lulimi lw'eciarameyo bulya kuyumva rhuluyumva, orhacikazigirhubwîra omu cihebraniya n'olu lubaga luli omu mbaraza lwayumva».

²⁷ Ci kwône omurhabâzi mukulu w'olugerêro lw'abasirika ababwîra erhi: «Ka kuli nnawinyu erhi kuli we nnâhamwîrhu antumire mpu nderhe ebyo binwa? Karhali emwa bala bantu babwârîre omu mbaraza, banasêzibwe okulya amazî gâbo, n'okunywa amashù gâbo[‡] haguma ninyu?».

²⁸ Lêro omusirika mukulu ayimanga anaciyâkûza n'izù linene omu lulimi lw'e Yûda aderha ebi binwa: «Yumvi akanwa k'omwâmi mukulu, mwâmi w'e Asûru.

²⁹ «Ntya kwo mwâmi adesire: Yezekiyahu arhamurhebaga bulya arhamukule omu nfune zâni».

[‡] **18:27 18, 27** Okulya amazî n'okunywa amashù ciri cimanyîso c'ecizombo cikali cirhogera abarhêzirwe.

30 “Yezekiyahu arhamulanzagya Nyakasane busha, Nya kasane arhuyôkola n’eci cihugo cirhahânwe omu maboko ga mwâmi w’e Asûru”.

31 “Murhayumvagya Yezekiyahu bulya ntya kwo mwâmi w’e Asûru adesire erhi: Munkuze munanshige, ngasi muguma akalya omuzâbîbu gw’omu kwâge, ngasi muguma akalya ilehe ly’omutini gwâge, ngasi muguma akanywa amîshi g’omu cirhenga câge”.

32 “Kuhika amango nayîsha n’okumuhêka omu cihugo cishushîne n’ecinyu; cihugo cirimwo enshâno n’idivayi, cihugo c’emigati n’emizâbîbu, cihugo ca mizêti, cihugo c’amavurha n’obûci, lyo mulama, lyo munalekifa. Lêro murhaciyumvagya Yezekiyahu bulya ali amushumika kubî erhi amubwîra mpu: Nyakasane anarhuyôkole!”

33 “Ka banyamuzinda b’amashanja babwîne oku baciza ngasi cihugo mwâmi w’e Asûru aligwâsire omu nfune?”

34 “Ngahi baligi ba nyamuzinda b’e Hamati n’ab’e Arapadi? Banyamuzinda b’e Sefarwayimi, b’e Hena na b’e Hawa, ngahi bali? Ngahi bali banyamuzinda b’ecihugo c’e Samâriya? Ka bakûzire Samâriya omu nfune zâni?”

35 “Omu banyamuzinda boshi b’ebihugo, bahi balîkûzize ecihugo câbo omu nfune zâni lyo Nyakasane anfumya Yeruzalemu omu nfune?”.

36 Olubaga lwahwekêra, ntà cinwa lwashuzize, bulya kwo mwâmi alirhegesire erhi: «Murhamushuzagya».

37 Okubundi Eliyakimu, mwene Hilkiyahu ye wali murhumisi, Shebuna, mwandisi na Yowahi mwene Asafi mubîsi w’amandiko

bagaluka emunda Yezekiyahu ali n'emyamhalo yâbo esharhusire, banacimurhondêreza ebinwa by'omusirika mukulu.

19

Omusengero gw'omulêbi Yesha'yahu

¹ Mwâmi Yezekiyahu erhi ayumva ebyôla binwa bya ebijâci, asharhula e myambalo yâge ayam-bala sunzu, akanya ajâ omu ka-Nyamuzinda.

² Anacirhuma Eliyakimu ye wali murhambo w'oku bwâmi, boshi na Shebuna, omwandisi, boshi n'abakulu b'abadâhwa erhi banayambîrhe sunzu, anacibarhuma emw'omulêbi Yesha'yahu mwene Aмоси.

³ Banacimurhondêreza mpu: «Yezekiyahu oku arhurhumire kw'oku: Olu lusiku lwabîre lusiku lubî, lusiku lwa malibuko, lusiku lwa kucîganya na lusiku lwa nshonyi; bulya abâna bali bu-fulumuka omu nda za ba nina na ntâ misî y'okubayankirira.

⁴ Akabâ Nyamubâho wâwe anayumva ebîra binwa byoshi, omuntu orhumirwe na mwâmi w'e Asîriya mpu ayishijaciramwo Nyamuzinda ozîne, ci naye yêne ayêrekane oku agayire ebyo binwa oyo Nyamuzinda wâwe. Co carhuma osôkezagye omusengero gwâwe emunda ali kuli ogûla musigala gw'olubaga.»

⁵ Balya bambali ba mwâmi Yezekiyahu banacikanya, bajâ emwa Yesha'yahu;

⁶ Yesha'yahu anacibashuza erhi: «Mujibwîra nawinyu erhi mpu Nyamuzinda oku adesire kw'oku: Mpu orharhemukaga n'ebyo binwa

oyumvîrhe, ebyôla binwa bambali ba omwâmi w'e Asîriya banjaciragamwo.

⁷ “Alà oku namuhiramwo ezindi-zindi nkengêro, ezarhuma ayishirhemuka oku ngasi kanwa akanayumva n'okwo kurhume ashubira emwâbo omu cihugo câge, nanayishirhuma ayîrhwa n'engôrho muli ecôla cihugo câge”».

Omusirika mukulu agaluka emunda mwâmi Yezekiyahu ali

⁸ Olya muntu anacigaluka, ashimâna omwâmi w'e Asîriya anarhabâlîre e Libna, bulya bali erhi bamubwîzire oku anarhenzire e Lakishi.

⁹ Cikonene erhi anayumvirhâge omwanzi guyêrekîre Tirhaka, mwâmi w'e Etiyopiya; banaci mubwîra mpu: «Alà oku ayishire ali kulwîsa».

Amaruba Senakeribu ayandikiraga Yezekiyahu

Anacirhuma kandi ezindi ntumwa emunda Yezekiyahu ali, erhi:

¹⁰ Mujibwîra Yezekiyahu mwâmi w'e Yûda, ntyâla: Erhi mpu omanyere oyôla Nyamuzinda wâwe ocîkubagira akanakurheba ocibwîre erhi Yeruzalemu arhanyagwe n'omwâmi w'e Asîriya.

¹¹ Omanyire wênene, ebi abâmi b'e Asîriya bahenyire ebihugo, babiherêrekeza! Nâwe wêne olangalirage oku wabafumamwo!

¹² Abazimu b'eyôla mwâbo ka balikuzizagye agôla mashanja ababusi bâni baherêrekezagya: Gozani, Harani, Resefi, kuguma na bene Edeni bali bayûbasire aha Telasari?

¹³ Ngahi bali abâmi b'e Hamati, abà e Arpati, omwâmi w'ecishagala c'e Sefarwayimi, Hena na Hawa?

¹⁴ Yezekiyahu erhi ayusirhôla amaruba ga zirya ntumwa, anacigasoma; okuhandi Yezekiyahu anacisôkera ebwa ka-Nyamuzinda, abungûlira galya maruba embere za Nyamubâho.

¹⁵ Ezekiyasi anacishenga Nyamubâho anaciderha erhi: «Mâshi Nyamubâho, Nyamuzinda w'Israheli, we otamîre kuli bakerubi, wêne we Nyamuzinda w'amashanja goshi g'igulu, wêne we walemaga empingu n'igulu.

¹⁶ “Mâshi Nyamubâho orhege okurhwiri kwâwe, oyumve; Nyamubâho olambûle amasû gâwe ocîbonere, oyumve ebi binwa bya Senakeribu orhumire mpu bajacire Nyamuzinda ozîne”.

¹⁷ “Nêci kwo binali, abâmi b'e Asîriya basherêzize amashanja n'ebihugo bya agôla mashanja”.

¹⁸ “Nêci kwo binali oku ba kwêbire abazimu ba ebyôla bihugo omu muliro; barhali banyamuzinda ci bushanja bwajiragwa n'amaboko g'abantu, nshâli na mabuye, nk'oku byoshi banabihirigisize”.

¹⁹ “Ci kônene waliha, Nyamubâho, Nyamuzinda wîrhu, nkusengîre orhuyôkole, orhukûle omu maboko gâge, na ntyo agandi mashanja gamanyire ho oku wêne we na Nyamubâho, oku wêne we onabâ Nyamuzinda”.

Nyamubâho ashuza oku musengero gwa Yesha'yahu

²⁰ Yesha'yahu mwene Amosi anacirhuma abagendibwîra Yezekiyahu erhi:

«Oku Nyamubâho, Nyamuzinda w'Israheli adesire kw'oku: Omusengero gwâwe emunda ndi kuli Senakeribu, mwâmi w'Asîriya, naguyumvîrhe».

²¹ Alaga akanwa ka Nyamubâho kuli ye: Akugayire, akushekîre, omwânanyere w'e Siyoni, Akukengwîre, akuniolîre irhwe omwânanyere w'e Yeruzalemu.

²² Ndi wajâciraga, ndi wagayaguzagya?
Ndi wamokeraga,
ndi wamorholeraga amasù?
Ntarhungânwa w'Israheli!

²³ N'entumwa zâwe wajâcîre Nyakasane, wanaciderha erhi: «N'obunji bw'engâlè zâni nasôsire entondo, nafukula amahukulu garhankarhungânwa g'e Libano».
Nakubire emirhi y'enduluma yâge akazâgilimbira n'ensindani zâge mpu zo zihimana oku bwinjà.

Nahisire omu mahukulu gâge mazinda, kuhika omu muzirhu gw'emirehe yâge.

²⁴ Nahumbire nananywa amîshi g'emwa bene; n'amagulu gâni naganya enyîshi z'e Mîsiri.

²⁵ K'orhalisagimanya oku kurhenga mîra najiraga ebyôla bintu, kurhenga mîra nabilâliraga n'oku bunôla nkolaga nabiyêrekana, lyo ojonjaga ebishagala, ebishagala bizibu.

²⁶ Abayûbakaga ebyôla bishagala ntà misî baci-jira, bahwêrîre omu ntemu n'omu kavango bakola bayôsire

nka hyâsi hy'omu ndimiro nk'emburho yacimera
buhyâhya

nk'olubala lumera oku nyumpa, nk'engano
ehuha erhanacijakwo emihuli.

²⁷ Ci konene nkuyishi, amango otamîre,
amango wahulika n'amango wadahala n'amango
ombêrê burhè.

²⁸ Ebwa kubà oli burhè kuli nie n'ebwa kubà
obucibone bwâwe bwahisire omu marhwiri gâni,
nakuhira olugondo emazûlu, nakurhula emilomo
n'omugera gwâni. Nakucandabusa omu njira
wanayishaga.

²⁹ N'okûla co câbà cimanyîso câwe: guno
mwâka bakalya emishabuka y'eyindi myâka,
omu mwâka gwa kabiri bâlya emburho
yacimezagya yonene; omu mwâka gwa kasharhu
mwarhwêra, munasârûle, mwagwika emizâbîbu
manayiryekwo amalehe.

³⁰ Ngasi hyanafumire hy'omu mulala gwa
Yûda, ngasi hyanasigire hyanashubimera emizî
idako hiyâne n'amalehe oku irhwêrhwè.

³¹ Bulya omu Yeruzalemu mwârhenge Omusi-
gala n'oku ntongo ya Siyoni abatwire okw'isî.
Bushiru bwa Nyamuzinda w'Emirhwe bwajira
ntyo.

³² Co cirhumire Nyamubâho aderha ntya kuli
mwâmi w'e Asîriya:

Arhaje kuli olu lugo

Arhalushoshemwo emyampi

Arhalugorhe n'empenzi

Arhaluzonze mishonezo.

³³ Enjira wayishagamwo yo wanashubigalukamwo ci orhaje kuli olu lugo, Nyakubâho okudesire.

³⁴ Nayûbarhira olu lugo lyo nduyôkola, niene ntuma n'omurhumisi wâni Daudi.

Senakeribu ahimwa ananigwa

³⁵ Muli obwôla budufu bônene, Malahika wa Nyakasane anaciyîmuka ajâ omu cihando ca bene Asîriya, ayîrhamwo bantu bihumbi igana na makumi gali munâni na birhanu; n'erhi bazûka sêzi, lolà oku bali bakola mirhumba yonene.

³⁶ Senakeribu mwâmi w'e Asîriya, ashana ebikunga, agandûla, ayîmuka, agenda, ajibêra e Ninive.

³⁷ Erhi akolaga afukamire omu nyumpa y'omuzimu wâge, oderhwa Nisroki, Adrameleki na Sareseri, bamujaho bamugwîka engôrho, omu cihugo ca Ararati. Omugala Asaradoni, ayîma ahâli hâge.

20

Okulwâla n'okufuma kwa Yezekiyahu

¹ Mw'ago mango, Yezekiyahu*, endwâla yanacimurhogerakwo alonzifà. Omulêbi Yesha'yahu mwene Amosi anacijâ emunda ali anacimubwîra erhi: «Oku Nyakasane adesire kw'oku: Obâge wahâna oburhegesi buzinda hanôla mwâwe, bulya okola walingifa orhanacifume».

* **20:1 20, 1** Yezekiyahu lyo izîno liyegire ecihebraniya ahâla abakomire ecigereki n'enfarasè baderha mpu EZEKIYASI

² Yezekeiyahu anacihindamukira obusù oku lukûta anacishenga Nyamubâho ntyâla:

³ «Mâshi Yâgirwa, Nyakasane, kengêra oku nagenzire bwinjà emalanga gâwe, nyôsire ndi n'omurhima mwinjà, nakajira okushingânîne embere zâwe». Yezekeiyahu alaka alakûla.

⁴ Yesha'yahu arhali acihika omu karhî k'engo y'ekâgarhî amango akanwa ka Nyamubâho kamurhindagakwo ntyâla erhi: «Ogaluke ojibwîra Yezekeiyahu, mwâmi w'olubaga lwâni erhi:

⁵ «Ntyâla kwo Nyamubâho, Nyamuzinda wa sho Daudi, adesire: Nayumvîrhe omusengero gwâwe, nabwîne n'emirenge yâwe; alaga oku nkolaga nakufumya na hano kugera nsiku ibiri wajà omu ka-Nyamuzinda».

⁶ «Nayûshûla oku nsiku zâwe myâka ikumi n'irhanu. Nakulîkûza we n'olu lugo omu maboko g'omwâmi w'e Asîriya. Nalanga olûla lugo irenge lyâni n'erya mwambali wâni Daudi lirhuma».

⁷ Yesha'yahu anaciderha erhi: «Murhôle bulembo bwa mutini busungunu». Banacibuyanka babunanika oku kafinjo kamuliko anacifuma.

⁸ Yezekeiyahu anacibwîra Yesha'yahu erhi: «Cimanyîso cici namanyirakwo oku Nyamuzinda anfumya n'oku enyuma lya nsiku ibiri nasôkera ebwa ka Nyamuzinda?»

⁹ Yesha'yahu anacimushuza erhi: «Alaga ecimanyîso Nyamubâho akuhà: cêrekane oku akanwa kâge kâba oku anadesire: ka walonza ecizunguzungu cije embere magulu ikumi nîsi erhi cishubire enyuma magulu ikumi?»

¹⁰ Yehizekiyahu anacishuza erhi: «Oku cizunguzungu kuli kulembu okujà embere magulu ikumi; ci kônene kuli kuzibu oku cizunguzungu okushubira enyuma magulu ikumi»!

¹¹ Okuhandi, omulêbi Yesha'yahu anacishenga Nyamubâho naye ashubiza ecizunguzungu enyuma magulu ikumi oku mashonezo ga Akazi kulya canayandagalaga.

Obugo bwa Berodaki-Baladani

¹² Muli agôla mango, Merodaki-Baladani, mugala wa Baladani, mwâmi w'e Babiloni arhumira mwâmi Yezekiyahu amaruba n'oluhembo bulya ali erhi ayumvîrhe oku Hezekiyahu ali mulwâla.

¹³ Yehizekiyahu asîma ashagaluka bwenêne n'okwôla bayishigimurhandûla, anacibalangûla enyumpa abîkiramwo obuhirhi bwâge boshi, amarhale, amasholo, obukù n'amavurha g'engulo ndârhi, abalangûla n'omu abîkira emirasano yâge yoshi.

¹⁴ Omulêbi Yesha'yahu anacijà emunda Yezekiyahu ali anacimubwîra erhi: «Bici bala bantu bàdesire na ngahi barhenga kuhika eno mwâwe?» Yezekiyahu anacishuza erhi: «Barhenga omu cihugo c'ihanga, e Babiloni».

¹⁵ Yesha'yahu ashubidôsa erhi: «Bici babwîne omu nyumpa yâwe»? Yezekiyahu anacishuza erhi: «Babwîne ngasi by'omu mwâni byoshi, ntâco ntabalangwîre c'omu buhirhi bwâni.»

¹⁶ Yesha'yahu anacibwîra Yehizekiyahu erhi yumvagya akanwa ka Nyamubâho:

¹⁷ Alà oku ensiku zayisha ezi bagukumbamwo banahêke e Babiloni, ngasi ehinali omu

nyumpa yâwe yoshi, ngasi ebi ababusi bâwe banakazâgibîka kuhika ene: harhasigale kantu. Nyamubâho okudesire.

¹⁸ Banayishirhola omu bâna bâwe balya wênene ôburha, babajire nka baja (bibwindi) byakakola omu bwâmi bwa omwâmi w'e Babiloni.

¹⁹ Yehizekiyahu anacishuza Yesha'yahu erhi: «Akôla kanwa Nyamuzinda adesire kuli nie kali kanwa kinjà». Akazâgiderha omu murhima gwâge erhi: «Kuziga okwôla kuli kuderha oku nabona omurhûla omu kalamo kâni koshi».

Emyanzi y'okufundika oburhegesi bwa Yezekiyahu

²⁰ Ebisigîre oku bijiro bya Yehizekiyahu, oku atulaga entambala kwoshi, oku ajiraga ecidêka c'amîshi, n'omubunda gwakazâgihêka amîshi omu lugo, koshi okwôla ka kurhali kuyandike omu citabu c'Empiriri z'Abâmi b'e Yûda.

²¹ Yehizekiyahu acîhengeka aha burhambi bwa b'îshe wâge, n'omugala Menashê ayîma ahâli hâge.

21

Oburhegesi bwa Menashê omu Yûda (687-642)

¹ Menashê* ali agwêrhe myâka ikumi n'biri ali muburhe amango âbaga mwâmi ayîma myâka makumi arhanu n'irhanu aha Yeruzalemu. Nina izîno lyâge ye wali Hefsibah.

* **21:1 21, 1** Menashê kwo kuyegêra ecihebraniya, ahâla abakomera ecigereki n'enfarasê baderha mpu Manassê

² Ahenya ajira amabî bwenêne embere za Nyamubâho, ayiga amabî ga galya mashanja Nyamubâho akungushaga embere za bene Israheli.

³ Ashubijà ayûbaka empêro omu malango n'obwo îshe Yezekiyahu ali amazikûla, ashubigwîka empêro za Baali, akoma n'enshanga nka kulya Ahabu mwâmi w'Israheli ajiraga, afukamira emirhwe y'emalunga yoshi anayikolera.

⁴ Ayûbaka empêro omu ka-Nyamuzinda kalya karhumaga Nyamuzinda aderha erhi: «Aha Yeruzalemu ho nahira Izîno lyâni».

⁵ Abazimu b'emalunga boshi abayûbakira empêro omu ngo z'aka-Nyamuzinda.

⁶ Omugala bamugeza omu muliro gw'abazimu, ajà alaguza oku mbûko n'oku nyungu ashubijira abashanga n'abalozi, agayîsa Nyamubâho arhalusa.

⁷ Erya nshanga akomaga ayihira mulya nyumpa yarhumaga Nyamubâho abwîra Daudi n'omugala Salomoni erhi: «Mw'eyîra nyumpa n'omwôla Yeruzalemu mwo nacîshozire omu mashanja ga bene Israheli goshi nti mwo nahira izîno lyâni ensiku zoshi.

⁸ Amagulu ga bene Israheli garhakacija gazungula eyi n'eyi omu bindi bihugo kuleka ecihugo nahâga ababusi bâbo, casinga bakâyôrha bajira nka kulya nanabarhegekaga, banakayôrha bashimba amarhegeko mwambali wâni Mûsa àbahâga».

⁹ Ci konene barhayumvagya, Menashè àbahabula, abajirîsa amabî galushire amabî ga galya mashanja Nyamubâho akungushaga

embere za bene Israheli.

¹⁰ Lêro obwo, Nyamubâho aderha omu kanwa ka bambali bâge b'abalêbi erhi:

¹¹ «Kulya kubà Menashè amahenya amabî mangana aha, amabî galushire galya g'abantu b'Amoreni, na kulya kubà anarhumire Yûda ajira okubî erhi bazimu bâge bàrhuma, okwôla kwo kurhumire

¹² Nyamuzinda w'Israheli aderha ntya: erhi, Yeruzalemu na Yûda nkola nabalerhera obuhanya bulya bwa nkahûsa amarhwîri ga ngasi yêshi wankanayumva babushambâlakwo.

¹³ Yeruzalemu namulambulirakwo omugozi gwa Samâriya n'okumugalagaza ak'enyumpa ya Ahabu. Yeruzalemu namucêsa nka kula ba-nacêsa embale bayihindula olunda n'olundi.

¹⁴ Najandika ab'emisigala y'aha mwâni, nana-baleka omu maboko g'abashombanyi bâbo.

¹⁵ Okwôla ebwa kubà bajizire ebirhashinganini omu masù gâni, banakayôrha bankuniza ngasi mango kurhenga halya ababusi bâbo barhengaga e Mîsiri kuhika bunôla».

¹⁶ Menashè àyîrha abantu, àbulaga omukò gw'abantu bêru kwêru gwayunjula omu Yeruzalemu kurhenga olunda n'olundi, buzira kuderha bulya bubî ajirisagya Yûda erhi ajira okurhash-ingânîni embere za Nyamubâho.

¹⁷ Ebisigîre by'ebijiro bya Menashè oku ajizire koshi, ecâha câge, okwôla ka kurhali kuyandike omu citabu c'Empiriri z'Abâmi b'e Yûda?

¹⁸ Menashè anacîcî hengeka aha burhambi bwa ababusi bâge, bamubisha omw'ishwa ly'oku

nyumpa yâge, omw'ishwa lya Uza. Omugala Amoni ayîma ahâli hâge.

Oburhegesi bwa Amoni omu Yûda (642-640)

¹⁹ Amoni ali akola agwêrhe myâka makumi abiri n'ibiri erhi abà mwâmi, ajira na yindi myâka ibiri ali mwâmi aha Yeruzalemu. Nina ye wali Meshulemeti mwâli wa Harusi w'e Yotuba.

²⁰ Ajira ebigalugalu embere za Nyamubâho ak'îshe Menashè.

²¹ Agera omu njira yoshi îshe anagezire, arhumikira abazimu anabafukamira.

²² Alekêrera Nyamubâho. Nyamuzinda w'ababusi bâge, arhashimbaga enjira ya Nyamubâho.

²³ Bambali ba mwâmi Amoni banacimugomera, hanaciyîrhira mwâmi omu nyumpa yâge.

²⁴ Ci konene olubaga lwanigûza ngasi boshi banagomeraga mwâmi Amoni; olubaga lwanaciyîmika omugala Yoshiyahu ahâli hâge.

²⁵ Ebisigîre by'ebijiro bya Amoni. oku ajizire koshi, okwôla ka kurhali kuyandike omu citabu c'Empiriri z'Abâmi b'e Yûda?

²⁶ Bamubisha omu nshinda yâge, omu ishwa lya Uza. Omugala Yoshiyahu ayîma ahâli hâge.

22

Omurhondêro gw'obwâmi bwa Yoshiyahu (640-609)

¹ Yoshiyahu* ali agwêrhe myâka munâni erhi abà mwâmi, anaciyîma myâka makumi asharhu

* **22:1 22, 1** Yoshiyahu kwo kuyegêra ecihebraniya, ahâla abakomera enfarasè n'ecigereki baderha mpu JOSIASI

na muguma aha Yeruzalemu. Nina ye wali Yedida mwâli wa Adaya w'e Boskati.

² Akola okushingânine omu masù ga Nyamubâho, ashimba loshi enjira y'îshe Daudi, arhageraga eburhambi, arhaderhaga mpu ankayihushira ôli ebwa kulyo ôli ebwa kumoshô.

Okubonekana kw'ecitabu c'Amarhegeko

³ Omu mwâka gwa kali ikumi na munâni kurhenga halya aberaga mwâmi, Yoshiyahu anacirhuma Shafani, ye wali mwandisi, mwene Asalyahu, mugala wa Meshulami, ayanka amurhuma ebwa ka-Nyamuzinda anacimubwîra erhi:

⁴ «Osôke ojè emunda Hilkiyahu ye mudâhwa mukulu ali oyanke zirya nfaranga zanabikagwa omu ka-Nyamuzinda zoshi, zirya abalanga emihango banahôzagya oku lubaga.

⁵ “Bazihè abakulu b'abûbasi b'aka-Nyamuzinda, nabo bazigabire abûbasi badwîrhe bafuka emyongobana y'omu nyumpa”,

⁶ “bakamase - ntyo ababinji, abayûbasa, n'abûbasi boshi, bagulemwo emîrhi n'amabuye magôye lyo bashakûlula bwinjà akôla ka-Nyamuzinda”.

⁷ “Ci barhaderhaga mpu bankabadôsa kurhi bazikolêsize bulya babâga bantu bakola n'omurhima mwinjà”.

⁸ Okubundi Hilkiyahu ye oligi mudâhwa mukulu, anacibwîra omwandisi Shafani erhi:

«Narhôzire ecitabu c'Amarhegeko omu ka-Nyamuzinda†». Hi lkiyahu anahêreza Shafani cirya citabu, naye anacicisoma.

⁹ Oku bundi, omwandisi Shafani, agaluka ajà emwa mwâmi anacimurhondêreza kurhi byabîre, erhi: «Bambali bâwe barhôzire zirya nfaranga zanali omu nyumpa, bazihà abakozi, n'abalanzi b'aka-Nyamuzinda».

¹⁰ Kandi omwandisi Shafani anacibwîra mwâmi ogu mwanzi erhi: «Omudâhwa mukulu anampîre ecitabu». Shafani acirhôla arhondêra okucisomera mwâmi.

Okucîdôsa omulêbi-kazi Hulda

¹¹ Mwâmi erhi ayumva ebinwa by'omwôla citabu c'Amarhegeko, asharhula emyambalo yâge;

¹² anacirhegeka omudâhwa Hilkiyahu, boshi na Ahikami, mugala wa Shafani, boshi na Akbori mugala wa Mikaya, boshi n'omwandisi Shafani, boshi na Asaya murhumisi wa mwâmi, erhi:

¹³ «Mukanye mugendindôkeza Nyamubâho ebinyêrekîre, ebiyêrekîre olubaga na Yûda yêshi muli ebîra binwa bisomirwe mw'eci citabu barhôlaga; bulya obukunizi bwa Nyamubâho buli bunji kuli rhwe ebwa kubà ababusi bîrhu barhayumvagya ebinwa biri mw'ecîra citabu, barhaderhaga mpu bankanajira nka oku binayandisirwe».

¹⁴ Omudâhwa Hilkiyahu, boshi na Ahikami, boshi na Akbori, boshi na Shafani na Asaya

† 22:8 22, 8 Ecitabu carholagwa omu ka-Nyamuzinda na Hilkiyahu mudâhwa mukulu ago mango càli c'olushika.

bakanya bajà emw'omulêbi-kazi ye Hulda mukà Shalumu mugala wa Tikwa, mugala wa Harhasa ye wali mulanzi w'emyambalo; nyamukazi abâga aha Yeruzalemu omu mûbako gwa kabiri. Erhi babà bamamuganîrira, nyamukazi anacibashuza erhi:

¹⁵ «Ntya kwo adesire Nyamubâho, Nyamuzinda w'Israheli: Mugendibwîra oyôla muntu wabarhumaga emunda ndi oku Nyamubâho adesire ntya:

¹⁶ Alà oku nkola nalêrha obuhanya kuli olûla lugo n'oku bantu bayûbakamwo: buli omu binwa bya cirya citabu omwâmi w'e Yûda anasomaga.

¹⁷ Bulyâla banyasire, bagendikarherekêra abazimu, ebwa kubà bangayisize na ngasi mabî bajira goshi, oku bukunizi bwâni bwayâsire kuli ahôla hantu, na ntâko burhenge.

¹⁸ Kandi mugendibwîra oyôla mwâmi w'e Yûda wamurhumaga mpu mugendidôsa Nyamubâho, erhi kwo adesire ntya Nyamubâho, Nyamuzinda w'Israheli: Kuli ebyôla binwa wayumvagya.

¹⁹ Bulya omurhima gwâwe gwababire kuli abôla hantu n'oku bantu bahayûbaka nti babà cêrekane c'okuyôbohya na cijâci, kulya kubà washarhagwîre emyambalo yâwe, wanavugumula emirenge embere zâni, nâni nkuyumvîrhize bwenêne, Nyakasane okudesire.

²⁰ Alà oku nayishikuyankirira aha burhambi bw'ababusi bâwe, wanayishibishwa n'omurhûla n'amasû gâwe gârhaboneko agôla mabî nâyishijirira ecôla cihugo». Banacigendibwîra mwâmi eryôla ishuzo.

23

Okuhamîriza Amarhegeko

¹ Mwâmi anacirhuma mpu bajè bashûbûza abashamuka b'omu Yûda n'abà omu Yeruzalemu mpu bajè ihano haguma naye.

² Mwâmi anacisôkera ebwa ka-Nyamuzinda, ali boshi n'olubaga lw'e Yûda loshi n'olw'e Yeruzalemu, ali boshi n'abadâhwa n'abalêbi, kuguma n'olubaga loshi kurhenga oku munyinyi kuhika oku mukulu kulusha, anacibasomera, nabo erhi bâna rhezirage amarhwîri, birya binwa bya ecitabu c'Amalaganyo barhôleaga omu ka-Nyamuzinda.

³ Mwâmi erhi abà akola ayîmanzire embere z'olubaga oku nkingi, abâna eciragâne embere za Nyamubâho, oku ashimba amarhegeko n'ebinwa bya Nyamubâho byoshi n'omurhima gwâge goshi, n'omûka gwâge gwoshi, n'okujira ngasi oku ebinwa biri muli ecôla citabu c'Amalaganyo binamuhunyire. Olubaga nalo lwanacigereza haguma na mwâmi muli eyôla ndagâno.

Empindulo y'ebiyêrekîre obuyêmêre omu Yûda

⁴ Mwâmi arhegeka omudâhwa mukulu Hilkiyahu n'owamulondaga omu bukulu kuguma n'abalanga emihango, mpu bakûle omu ka-Nyamuzinda ngasi bintu banali bahirîremwo Baali, erya nshanga, abandî bazimu ba emalunga; banacigendibiyôkera enyuma lya Yeruzalemu omw'ishwa lya Kedroni n'oluvù lwâbyo bagendilubulagira e Beteli.

⁵ Arhenza balya badâhwa b'abazimu, ngasi abà abâmi b'e Yûda banali bamâjira mpu bo bakolaga

bajà bayôkera obukù omu birhwa, omu bishagala bya Yûda n'omu marhambi ga Yeruzalemu, balya banakazitumbûkiza Baali enshangi boshi, abadâhwa b'izûba, ab'omwêzi, na ngasi bandi bazimu b'emalunga boshi.

⁶ Omu ka-Nyamuzinda bakulamwo erya nshanga, bagendiyikwêba kuli na Yeruzalemu omu mugezi gwa Kedroni; babiyôkera omwôla mugezi gwa Kedroni na erhi babà bamayijira luvù balukabulira aha bakazâgibisha eyindi mifù y'abantu barhishîbwi omu lubaga.

⁷ Ashâba enyumpa z'ebigoli by'ennama omu ka-Nyamuzinda n'aha abakazi bakazâgilukira orhwanzo rhw'erya nshanga ya Ashera.

⁸ Ashûbûza abadâhwa b'omu bishagala bya Yûda byoshi, bashâba erya munda bagendigikatumbûkiza enshangi omu birhwa kurhenga e Geba kuhika e Bersheba, ahongola ngasi mpêro zanabaga oku mihango, nka oluhêro lwabaga oku muhango gwa Yozwè murhambo w'olwo lugo, lwàli ebwa kumosho kwa omuntu nka akola ajà muli olwo lugo.

⁹ Ci konene abôla badâhwa bakazâgijà omu birhwa, barhayêmêreragwa okusôkera oku luhêrero lwa Nyamubâho, ci bakazilya oku mugati gurhalimwo lwango haguma na bene wâbo.

¹⁰ Mwâmi ashâba Tofeti, omu kabanda ka bene Hinomi mpu lyo bagokôla okukazigeza bagala bâbo nîsi erhi bâli bâbo omu muliro bakola babarherekêra omuzimu Moloki.

¹¹ Ayîrha enfarasi abâmi b'e Yûda bali bamarherekêra Izûba aha muhango gw'aka-

Nyamuzinda hôfi n'enyumpa y'omurhambo Natani-Meleki yabaga omu myûbako y'eburhambi; kuguma ayôca n'engâlè za Izûba.

¹² Mwâmi ahongola empêro zabaga oku cizimbêro c'enyumpa ya Akazi yabaga enyanya, zajiragwa n'abâmi b'e Yûda, kuguma n'empêro mwâmi Menashè ayûbakaga omu mihanda yombi y'aka-Nyamuzinda, azirhenza, na oluvù lwâzo agedilukwêba omu mugezi gwa Kedroni.

¹³ Mwâmi akundula empêro zabaga olunda lw'ebushoshôkero bw'izûba e Yeruzalemu n'ezabaga olunda lw'entondo ederhwa Kahenya ezi Salomoni mwâmi w'Abayahudi ayûbakiraga Astarte muzimu w'Abanya-Sidoni, ahongola empêro za Kemoshi muzimu w'abantu b'e Mowabu, ahongola empêro za Milikomi ibala lya bene Amoni.

¹⁴ Avunyongola ngasi mabuye ganali magwîke, ajà atwa enshanga ngasi aha zanali hoshi n'okuhabumba mavuha g'abantu.

Empindulo omu bwâmi bw'emwênè

¹⁵ Kuguma n'oluhêro lwabaga aha Beteli, lwayûbakagwa na mwâmi Yerobwâmi mugala wa Nebati, lwo ashombanyisagyamwo Israheli. Olwo luhêro kuguma na enyanya emunda lwâli ayidûlika muliro, ayôca n'erya nshanga ya Ashera.

¹⁶ Yoshiyahu, erhi aderha mpu agalamira alangira ebyûsho biri oku ntongo, arhuma abagendiyanka amavuha gaciri muli ebyôla byûsho, agayôkera oku luhêro analuhongola omu kushimba akanwa ka Nyamubâho akaderhagwa

n'omulêbi muntu wa Nyamuzinda ye wajàga akûbiza ebyôla bintu (ahamagaza ebyôla bintu).

¹⁷ Okubundi anaciderha erhi: hira hirhondo nalangîra hala kwo kuderha kurhi? Abantu b'omu lugo bamushuza mpu ciri cûsho ca muntu wa Nyamuzinda, warhengaga e Yûda, ye wayîshaga alêba ebyôla bintu ojirire oluhêro lwa aha Beteli.

¹⁸ Aderha erhi: «Mumuleke ntà muntu ciru n'omuguma oderhâge mpu ahindula agôla mavuha». Nkenga agôla mavuha, kuguma n'a mavuha g'omulêbi warhengaga e Samâriya.

¹⁹ Yoshiyahu akûlisa n'enyumpa zabaga nyûbake enyanya omu birhwa by'omu bishagala by'e Samâriya, byayûbakagwa n'abâmi b'Israheli, banagayîsamwo Nyamubâho; ahôla ahadûlika muliro nka kulya anajiraga aha Beteli.

²⁰ Ngasi badâhwa b'omu birhwa banabâga eyôla munda, abayirhira oku luhêro, ayôkera kwo n'amavuha g'abantu, buzinda bwaho ashubira e Yeruzalemu.

Olusiku lukulu lwa Basâka

²¹ Mwâmi anacihâna elira irhegeko oku lubaga erhi: «Mujire olusiku lukulu lwa Basâka mukuzemwo Nyamubâho, Nyamuzinda winyu nka oku binayandisirwe omûla citabu c'amalaganyo».

²² Okuli ntà Basâka bakuzize nka oyôla, ôli amango g'abacîranuzi, ôli n'amango g'abâmi omu Israheli n'omu Yûda.

²³ Omu mwâka gwa kali ikumi na munâni kurhenga Yoshiyahu ali mwâmi lyonene bajizire

olusiku lukulu lwa Basâka luli ntyo, omu kukuza Nyamubâho aha Yeruzalemu.

Yoshiyahu ayûsa eby'obukurungu omu Yûda

²⁴ Kuguma Yoshiyahu aherêrekeza abashonga, abalaguzi, abalozi n'abazimu na ngasi bindi binyegenyege byâbâga omu cihugo ca Yûda na aha Yeruzalemu, ayûkiriza ntyo ebinwa by'oburhegesi ebyali biyandike muli cirya citabu omudâhwa Hilkiyahu arhôlaga omu ka-Nyamuzinda.

²⁵ Embere zâge harhabonekanaga washimba akâge akanwa ka Nnâmahanga n'omurhima gwâge goshi n'iroho lyâge lyoshi n'emisî yâge yoshi nka oku byanali biyandisirwe na Mûsa, enyuma zâge kuguma harhacîbonekaga oli akâge.

²⁶ Ci konene Nyamubâho arhatwîkaga oburhè ali agwêrhekwo Yûda erhi galya mabî Menashè amugayisagyamwo garhuma.

²⁷ Nyamuzinda anaciderha erhi: «Nkola naherêrekeza Yûda naye nka kulya naherêrekezagya Israheli n'olûla lugo lwa Yeruzalemu nali namacîshoga nalo naluleka, kuguma n'eyi nyumpa nali ndesire nti mwo nahira izîno lyâni».

Okufâ kwa Yoshiyahu

²⁸ Ebisigîre oku bijiro bya Yoshiyahu, oku ajizire koshi okwôla ka kurhali kuyandikc omu citabu c'Empiriri z'Abâmi b'e Yûda.

²⁹ Amango gâge Faraoni mwâmi w'e Mîsiri Neko mwâmi w'e Mîsiri asôka mpu ajilwîsa o mwâmi w'e Sîriya agera olunda lw'olwîshi lwa

Efrata. Mwâmi Yoshiyahu amutulakwo entambala, Faraoni mwâmi w'e Mîsiri ayîrhira mwâmi Yoshiyahu aha Megido erhi anamugwako ntya.

³⁰ Abarhumisi bâge bayisha bamubarhwîre cikola na cirunda kurhenga e Megido, bayisha bamubarhwîre omu ngâlè, na erhi bamuhisa aha Yeruzalemu bamubisha omu yâge nshinda. Olubaga lw'omu cihugo lwarhôla Yoyakazi, mugala wa mwâmi Yoshiyahu, lwamushîga amavurha lwamujira mwâmi ahâli h'îshe.

Obwâmi bwa Yoyakazi omu Yûda (609)

³¹ Yoyakazi ali agwêrhe myâka makumi abiri n'isharhu erhi abâ mwâmi, anashinga myêzi isharhu ali mwâmi aha Yeruzalemu. Nina ye wali Hamutali mwâli wa Yirimiyahu w'e Libna.

³² Ajira ebirhashinganini omu masù ga Nyamubâho nka oku bashakulu wâge banajiraga.

³³ Faraoni mwâmi w'e Mîsiri Neko amushwêkera aha Ribla mpu lyo alekiyîmira aha Yeruzalemu, Ribla abâga omu cihugo ca Hamati, akavurhîsa ecihugo talenta igana z'amarhale na talenta nguma y'amasholo.

³⁴ Faraoni mwâmi w'e Mîsiri Neko arhôla Eliyakimu mwene Yoshiyahu abâ ye ajira mwâmi ahâli h'îshe Yoshiyahu, ahindula izîno lyâge amuhâ erya Yehoyakimu. Olya Yehowakazi agwârhaga ajâ e Mîsiri anajifira yo.

³⁵ Yehoyakimu ahonga mwâmi Faraoni mwâmi w'e Mîsiri amarhale n'amasholo ci konene avurhîsa ecihugo ezôla nfaranga Faraoni mwâmi w'e Mîsiri ali amusêzizekwo; buzinda aseza abantu omu cihugo, boshi bakahonga amarhale n'amasholo ngasi muguma oku anahashire,

n'erhi bâbâga bamabishubûza, banahà Faraoni mwâmi w'e Mîsiri Neko.

Obwâmi bwa Yehoyakimu omu Yûda (609-598)

³⁶ Yehoyakimu ali agwêrhe myâka makumi abiri n'irhanu amango abâga mwâmi, ayîma myâka ikumi na muguma ali mwâmi aha Yeruzalemu. Nina ye wali Zebida mwâli wa Pedaya w'e Ruma/Duma.

³⁷ Ahenya ebigalugalu embere za Nyamubâho nka kulya ababusi bâge banajiraga.

24

¹ Muli agôla mango Nabukondonozori mwâmi w'e Babiloni, ayimuka akola ajà alwa, Yehoyakimu anacimushiga ci buzinda acîhindula kuli ye.

² Nyamubâho arhumira Yehoyakimu engabo zarhenga e Kaldeya, engabo y'Abanya-Sîriya, engabo y'Abanya-Mowabu, n'engabo y'Abanya-Amoni, boshi bacîhonda kuli Yûda mpu bamushâbe nka kulya akanwa ka Nyamubâho kanaderhagwa n'abalêbi.

³ Obwo burhegesi bwa Nyamubâho bônene bo bwarhumaga okwôla kuyisha omu Yûda mpu lyo amukûla embere zâge erhi galya mabî Menashè ajiraga garhuma,

⁴ ci na ecindi carhumire, guli gulya mukò gw'abêru kwêru abulagaga kuhika Yeruzalemu ayunjula mukò gw'abêru kwêru. Nyamubâho arhali alonzize okubabalira.

⁵ Ebisigîre oku bijiro bya Yehoyakimu, ngasi oku anajizire koshi, okwôla ka kurhali kuyandike omu citabu c'Empiriri z'Abâmi b'e Yûda?

⁶ Yehoyakimi acîhengeka aha burhambi bw'ababusi bâge, n'omugala Yoyakini ayîma ahâli hâge.

⁷ Oyo mwâmi w'e Mîsiri arhacirhengaga bundi omu cihugo câge mpu ayisha arhabîre; ali okubà omwâmi w'e Sîriya amamunyaga ngasi ebi oyo mwâmi w'e Mîsiri ali agwêrhe kurhenga oku mugezi gw'e Mîsiri kujà oku lwîshi lwa Efrata.

Omurhondêro g'obwâmi bwa Yoyakini (598)

⁸ Yoyakini ali agwêrhe myâka ikumi na munâni ali muburhe erhi ayîma obwâmi, anaciyîma myêzi isharhu aha Yeruzalemu. Nina izîno lyâge ye wali Nehushata mwâli wa Elinatana, w'e Yeruzalemu.

⁹ Ajira ebigalugalu embere za Nyamubâho ak'îshe.

Okuhêkwa kwa burhanzi omu bujà

¹⁰ Mw'agôla mango engabo ya Nabukondono-zori mwâmi w'e Babiloni, yarhenga e Yeruzalemu, yanacigorha ecishagala.

¹¹ Nabukondono-zori mwâmi w'e Babeli ajà e mbêre z'olwo lugo engabo yâge yali elugosire.

¹² Okubundi Yoyakini ahuluka ajà emunda olya mwâmi w'e Babiloni ali, yêne, nina, abambali, abagula bâge, n'enshangî zâge, naye olya mwâmi amugwârha mpira, mwâli omu mwâka gwa kali munâni kurhenga ali mwâmi.

¹³ Ahôla, asâbunga obuhirhi boshi bwa aka-Nyamuzinda, kuguma n'obuhirhi bw'omu bwâmi, avunyungula birya birugu by'amasholo, Salomoni mwâmi w'Israheli ali amâhira omu ka-Nyamuzinda nka kulya Nyamubâho anali adesire.

¹⁴ Agukumba Yeruzalemu yêshi, abarhambo boshi, abalwî boshi, bantu bihumbi ikumi bagukumbwa, kuguma n'abalangaga n'abatuzi, barhasigalaga abarhali balya bantu banyi banyi bônene b'omu cihugo.

¹⁵ Ahêka ntyo Yoyakini, mululîze e Babiloni boshi na nina, kuguma na bakà mwâmi eshangî zâge, abarhambo b'omu cihugo.

¹⁶ Kuguma asâbunga n'abalwî, bantu bihumbi nda, asâbunga abatuzi n'abandi ba obulenga, bantu cihumbi ngasi zanali ntwâli omu kulwa, mwâmi w'e Babiloni abaheka bujâ e Babiloni.

¹⁷ Mwâmi w'e Babiloni ayanka Matanya, mwishê wa Yoyakini, abâ ye ajira mwâmi ahâli ha Yoyakini, anamuhindula izîno amuhâ erya Sedekiyasi.

Omurhondêro g'obwâmi bwa Sedekiyasi omu Yûda (598-587)

¹⁸ Sedekiyasi agwêrhe myâka makumi abiri na muguma amango abâga mwâmi, ayîma myâka ikumi na muguma aha Yeruzalemu. Nina ye wali Hamutali, mwâli wa Yirimiyahu w'e Libna.

¹⁹ Ajira ebigalugalu embere za Nyamubâho, ayiga amabî Yehoyakimu ajiraga.

²⁰ Okwôla koshi kwabaga omu Yeru zalemu n'omu Yûda erhi bukunizi bwa Nyamubâho burhuma kuhika amango abakagaga loshi embere zâge. Sedekiyasi anacic hindula kuli mwâmi w'e Babiloni.

25

Okugorhwa kwa Yeruzalemu

¹ Omu mwâka gwa kali mwenda gwa okuyîma kwa mwâmi Sedekiyasi*, omu nsiku ikumi z'omwêzi gwa kali ikumi, Nabukondonozi mwâmi w'e Babiloni ayisha n'engabo yâge nyinji y'abalwî arhêra Yeruzalemu, atwa ebirâlo eburhambi bw'ecôla cishagala, acigorha acizungulusa ngurhu.

² Ecôla cishagala bacigorha ntyo kuhika omu mwâka gwa kali ikumi na muguma gwa okuyîma kwa Sedekiyasi.

³ Omu nsiku mwenda z'omwêzi, erhi olubaga loshi lwahweriragwe n'ebiryo, cikolaga cizombo conene lurhaciymbwa kwo ciru n'eby'okulya.

⁴ Bahumba omwîna omu lugo, engabo y'abalwî yoshi yasheshereramwo yayâka: budufu yagera omu muhango gw'ekarhî ka byôgo bibiri olu nda lw'ishwa lya mwâmi, erhi n'engabo y'Abakaldeya enagosire ecihugo. Mwâmi agera omu njira y'e Araba.

⁵ Ci konene eyôla ngabo y'abanya-Kaldeya yanacishimba mwâmi, yamugwârhirira omu kabanda ka Yeriko, engabo yâge yoshi yayâka yamusiga yênene.

⁶ Erhi babà bamagwârha mwâmi, bamuhêka emunda omwâmi w'e Babiloni ali aha Ribla, hamuhenyera amabî.

⁷ Abâna bâge babaniga erhi na yêne adwîrhe asinza, okubundi mwâmi Nabukondonosori arhula amasû ga Sedekiyasi gombi, bamushwêka n'emigozi y'ecûma bamuhêka e Babiloni.

* **25:1 25, 1** Omu kuyegera ecihebraniya, oyo mwâmi anaderha SEDEKIYAHU, kwo kuderha Nyakasane ye mushinganyanya*.

Yeruzalemu agwârhwa anahêkwa bujà obwa kabirhi

⁸ Omu nsiku nda z'omwêzi gwa karhanu mwâli omu mwâka gwa kali ikumi na mwenda kurhenga Nabukondonozi, ayîmire omu Babiloni, omurhambo w'engabo yâge izîno lyâge ye Nebuzaradani, ayisha aha Yeruzalemu.

⁹ Ayôca aka-Nyamuzinda ayôca enyumpa ya mwâmi, ayôca n'ezindi nyumpa z'omu Yeruzalemu zoshi, kuguma n'enyumpa z'abarhambo nazo azidûlika muliro.

¹⁰ Engabo y'abôla basirika b'e Kaldeya, yahongola enkûta zoshi z'omu Yeruzalemu.

¹¹ Nabuzaradani asâbunga olubaga loshi lwâli lucisigîre omu cishagala, ciru nabakazâgiciheka bônene emunda mwâmi w'e Babiloni ali, na ngasi bandi banali bacisigîre, agukumba ahêka.

¹² Oyo murhambo w'engabo, aleka obuhinzi butya butya bônene bw'ecihugo mpu bukazihinga emizâbîbu n'amashwa.

¹³ Abôla banya-Kaldeya bavunanga eminâra y'omulinga yabaga omu ka Nyamuzinda, n'enyôgero n'eciyanja byâbâga omu ka Nyamuzinda banacihêka ogôla mulinga goshi e Babiloni.

¹⁴ Banacirhola enyungu, emirhwanzo, orhwere, ebikombe na ngasi bindi birugu bya mulinga bakazâgijiriramo enterekêro, bahêka.

¹⁵ Oyôla murhambo w'abasirika, kuguma arhola ebitumbûkizo n'ebindi birugu by'okukangûla ngasi byanali bya masholo n'eby'amarhale, nabyo ahêka.

16 Eyôla miringa yombi, cirya ciyanja n'enyôgero, Salomoni ayûbakiraga omu ka-Nyamuzinda kurhankahashikîne okujira omulengo gw'ebiyôla birugu.

17 Oburherema bw'omunâra murhanzi bwâli bwa makoro ikumi na munâni, oku nyanya kwâli ensirha y'omulinga n'oburherema bw'eyôla nsirha gali makoro asharhu na oku muhiro gwa olubigabiga kwâli obushengerere bw'emikuzo, byoshi byâli bya mulinga. Omunâra gwa kabiri nago kwo gwanali muyûbake ntyôla na ngasi ebyanalikwo byoshi.

18 Oyôla murhambo w'abasirika agwârha omudâhwa mukulu Seraya n'owamulondaga, ye Sefanyahu agwârha n'abalanzi b'emihango oku banali basharhu.

19 Omu lugo agwârhamo enshagi yakazi-girhegeka abasirika bakazâgijâ oku matabâro, ahandi agwârhaho bantu barhanu omu barhonyi ba mwâmi, abâ banârholaga omwôla lugo, bagwârha omwandisi w'omurhambo w'abasirika ye wakazigilalûla engabo omu cihugo, ashubigwarhamwo bandi balume makumi galindarhu, bantu b'omu lubaga konene baciri omwôla lugo.

20 Nabuzaradani, oyo murhambo w'abalwî, erhi abâ amabagwârha, abahêka emunda mwâmi w'e Babiloni ali aha Ribla.

21 Oyôla mwâmi w'e Babiloni abayîrhirira aha Ribla omu cihugo ca Hamati. Ntyo kwo Yûda naye ahêkagwa bujâ kuli n'ecihugo câge.

Godoliyasi, murhambo mukulu w'e Yûda

²² Oku ngabo yasigalaga omu cihugo ca Yoda, kwa balya bantu Nabukondonozori mwâmi w'e Babiloni asigaga omu cihugo, abahà omurhambo izîno lyâge ye Gedaliyasi mugala wa Ahikamu, mugala wa Shafani.

²³ Erhi abarhambo ba ngasi murhwe bayumva kuguma n'abantu bâbo, oku mwâmi w'e Babiloni anajizire Gedaliyasi mukulu w'olubaga, boshi bajà emunda Gedaliyasi ali aha Mispa. Balimwo: Yishimaeli, mugala wa Netanya, Yohanani mugala wa Kareahi, Seraya mugala wa Tanhumeti w'e Netofa na Yazanyahu mugala wa Maaka, bayisha boshi n'engabo zâbo.

²⁴ Gedaliyasi abakomêreza boshi n'endahiro erhi: «Mwe n'abantu binyu murhayôbohaga okushiga abantu b'e Kaldeya; mubêre omu cihugo, mukolere mwâmi w'e Babiloni mwabona oku bwâbà bunguke bwinyu».

²⁵ Ci konene omu mwêzi gwa nda, Yishimaeli mugala wa Netanya, mugala wa Elishama' w'omu buluzi, ayisha alusîbwe n'abantu Banya-Kaldeya banali boshi naye aha Mispa.

²⁶ Okubundi, olubaga loshi kurhenga oku murhò, kujà oku mukulu, bashana ebikunga kuguma na balya barhambo bâbo boshi, bajà e Mîsiri erhi kuyôboha Abanya-Kaldeya kurhuma.

Okubabaliirwa kwa Yoyakini

²⁷ Omu mwâka gwa makumi asharhu na nda gwa okululizibwa kwa Yoyakini mwâmi w'e Yûda, omu mwêzi gwa ikumi na kabirhi, omu nsiku makumi abirhi na nda z'omwêzi, Evil-Merodaki mwâmi w'e Babiloni omwâka ayîmaga mwo,

ayînamula irhwe lya Yoyakini, amukûla omu mpamikwa.

²⁸ Amushambâza n'obonjo, ishungwè lyâge lyajà enyanya ly'amashungwè g'abandi bâmi banalibashwêkîrwe boshi haguma naye e Babiloni.

²⁹ Amuhogoza erya myambalo y'abashwêkwa, Yoyakini akâlîra oku cîbo câge boshi naye, amango anacihali goshi.

³⁰ Omu kulama mwâmi akazimuha ngasi ebi analagîrêkwo omu kalamo kâge koshi[†].

[†] 25:30 25, 30 Olu lukere luyêrekîne gurhi Yoyakini arhonaga emwa mwâmi w'e Babiloni erhi ayûsi mubabalira. Naye alamira oku bwâmi ensiku zoshi z'akalamo kâge.

BIBLIYA NTAGATIFU OMU MASHI
The Holy Bible in the Shi language of the Democratic
Republic of the Congo: Bibliya Ntagatifu omu mashi
(Bible with Deuterocanon)
La Sainte Bible en langue shi de la République
démocratique du Congo

copyright © 2024 BUKAVU Mashi and other Kivu Languages Bible

Language: Mashi (Shi)

Contributor: BUKAVU Mashi and other Kivu Languages Bible

Bibliya aha nfune ajage n'emurhima n'omu bijiro

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

If you make any changes to the text, you must indicate that you did so in a way that makes it clear that the original licensor is not necessarily endorsing your changes.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

Note that in addition to the rules above, revising and adapting God's Word involves a great responsibility to be true to God's Word. See Revelation 22:18-19.

2025-07-02

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 10 Sep 2025 from source files dated 2 Jul 2025

32d7d8c6-4f1f-556c-bf3d-9ed771bbfd1e